

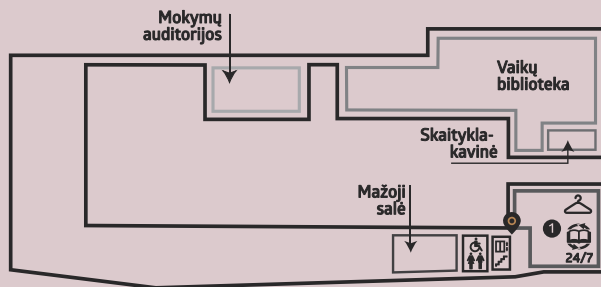

VADOVAS

po Adomo Mickevičiaus biblioteką

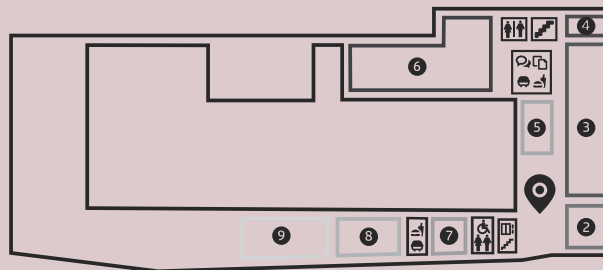
Vilniaus apskritis
Adomo Mickevičiaus biblioteka
Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmuose

1

- 1 Informacija
- 📍 Jūs esate čia

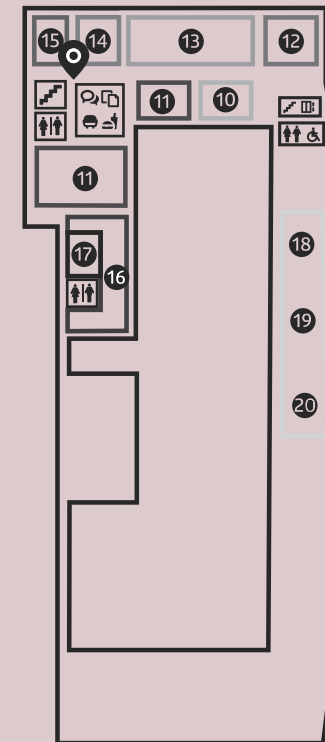
2

- 2 Parodų salė
- 3 Didžioji salė
- 4 Retų spaudinių skaitykla
Lentynų Nr. 189-202
- 5 Infoteka
Lentynų Nr. 115-124
- 6 Istorija Kraštotyra
Lentynų Nr. 125-188
- 7 Šanchajaus kolekcija
Kazachstano poeto Abajaus Kunanbajuly kolekcija
Lentynų Nr. 496-501
- 8 Kūrybos laboratorija
- 9 Periodikos skaitykla
- 📍 Jūs esate čia

3

- 10 Užsakyti ir rezervuoti
leidiniai
Naujos knygos
Lentynų Nr. 203-214
- 11 Menas
Lentynų Nr. 215-300
- 12 Grožinė literatūra I
Lentynų Nr. 323-369
- 13 Grožinė literatūra II
Lentynų Nr. 370-439
- 14 Austrijų ir šveicarų literatūra
Lentynų Nr. 440-488
- 15 Adomo Mickevičiaus skaitykla
Lentynų Nr. 489-495
- 16 Mediateka
- 17 Vaizdų palėpė
- 18 Socialiniai ir humanitariniai mokslai
Lentynų Nr. 502-594
- 19 Gamtos ir gyvybės mokslai
Lentynų Nr. 595-628
- 20 Technologijų ir technikos mokslai
Lentynų Nr. 629-640

📍 Jūs esate čia

Asta Kazakevičiūtė-Bankauskienė

VADOVAS
po Adomo Mickevičiaus
biblioteką

VILNIAUS APSKRITIES
ADOMO MICKEVIČIAUS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA

Asta Kazakevičiūtė-Bankauskienė

VADOVAS
po Adomo Mickevičiaus
biblioteką

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus biblioteka
Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmuose

Skirta bibliotekos 70 metų jubiliejui (1950–2020)

Žara

Knygos leidimą rėmė Lietuvos kultūros taryba

Nuotraukų autorė
Tatjana Grigorčenkienė

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

ISBN 978-9986-34-362-2

© Asta Kazakevičiūtė-Bankauskienė (tekstai), 2020
© Tatjana Grigorčenkienė (nuotraukos), 2020
© Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji
biblioteka, 2020
© Leidykla „Žara“, 2020

Turinys

Įžanga / 7

PIRMOJI DALIS

PAŽINTIS SU BIBLIOTEKOS PASTATU / 9

Pastato istorija (Trakų g. 10) / 11
Rūsiai / 13
Bibliotekos informacija (vestibiulis) / 14
Pagrindinė laiptinė / 15
Antrasis aukštas / 17
Šanchajaus kolekcija (7 salė) / 18
Kazachstano poeto Abajaus Kunanbajuly kolekcija / 19
Kūrybinė laboratorija (8 salė) / 20
Periodikos skaitykla (9 salė) / 20
Parodų salė (2 salė) / 22
Didžioji salė (3 salė) / 23
Infoteka (5 salė) / 24
Poilsio patalpa / 25
Antrojo aukšto holas / 26
Istorijos ir kraštotyros erdvė (6 salė) / 27
Retų spaudinių skaitykla (4 salė) / 28
Antroji laiptinė / 29
Trečiasis aukštas / 30
Trečiojo aukšto holas / 31
Adomo Mickevičiaus skaitykla (15 salė) / 32
Austrių ir šveicarų literatūra (14 salė) / 34
Grožinės literatūros salės (12–13 salės) / 35
Meno fondai (11 salė; 1 patalpa) / 36
Meno fondai (11 salė; 2 patalpa) / 37

Meno fondai (11 salė; 3 patalpa) / 38
Vaizdų palėpė (17 salė) / 38
Meno fondai (11 salė; 4 patalpa) / 40
Mediateka (16 salė) / 41
Atvirieji fondai (pradžia, 10 salė) / 42
Dalykinė literatūra (18–20 salės) / 43
Vaikų biblioteka / 45
Vaikų bibliotekos holas / 45
Patalpa „Po skliautu“ / 46
Labirintas / 47
Keista vieta / 49
Bibliotekos kiemas / 51
Skaitykla kavinė (2 patalpa) / 52
Mokymų klasės (5 patalpa) / 53
Mažoji salė (4 patalpa) / 55
Bibliotekos administracija (6 patalpa) / 56
Vilniaus žydų viešoji biblioteka (Gedimino pr. 24) / 57

ANTROJI DALIS

ISTORIJOS, KURIAS NORISI PAPASAKOTI / 59

Trakų gatvė / 60
Sofija ir Juozapas Tiškevičiai / 62
Trumpa bibliotekos istorija / 64
Adomo Mickevičiaus vardas ir bibliotekos veikla / 66
Biblioteka ir teatro mūza / 69
Bibliotekos interjero puošmenos – krosnys / 72
Biblioteka ir XXI amžius / 74
Summary / 78

Įžanga

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka, įkurta 1950 m. rugsėjo mėnesį kaip Vilniaus sritinė biblioteka, savo pirmuosius metus pradėjo nedideliame, 20 kvadratinų metrų kambaryje dabartinėje K. Sirvydo gatvėje (tuomet – Rašytojų gatvė). Čia buvo pradėta formuoti bibliotekos struktūra, spalio mėnesį gauti pirmieji bibliotekos fondo dokumentai. 1951 m. pavasarį biblioteka persikėlė į Vilniaus senamiestį, Trakų gatvės 10 numeriu pažymėtą pastatą, o gegužės mėnesį pradėjo aptarnauti skaitytojus. Į šiuo metu bibliotekai priklausančią pastato dalį Trakų g. 12 bibliotekos Vaikų literatūros skyrius (dabar Vaikų biblioteka) persikėlė tik 1975 metais. Pastatuose kartu su biblioteka daugiau kaip tris dešimtmečius turėjo sugyventi įvairios įstaigos ir gyventojai.

Pagrindinis pastatas U formos, 3 aukštų, su rūšiais ir pastoge. Įvažiavimas į kiemą iš Trakų gatvės. Gatvės ir kiemo pastatai supa uždarą kiemą. Visas bibliotekos naudojamas pastato plotas – beveik 6 tūkstančiai kvadratinų metrų.

2019 m. po ilgų rekonstravimo metų biblioteka atvėrė visuomenei reprezentacinę pastato dalį. Bibliotekos lankytojai gali vėl džiaugtis ne tik atvirais bibliotekos fondais, bet ir susipažinti su puikiai pritaikytu dabarčiai kultūros paveldo pastatu – XVIII a. Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmais.

Bibliotekai, skaičiuojančiai septyniasdešimt savo veiklos metų, šis etapas labai svarbus. Pastato grožis, fondų ir interjero dėmė paskatino vilniečius ir miesto svečius įtraukti biblioteką į norimų aplankyti objektų sąrašą. Norėdami palengvinti jiems kelionę per biblioteką, parengėme šį Vadovą po Adomo Mickevičiaus biblioteką. Jame pristatome bibliotekos patalpas ir paslaugas, pastato ir bibliotekos istoriją. Leidinyje dvi dalys. Pirmoje pristatome patalpą po patalpos, lyg keliautumėte kartu su gidu. Antroje dalyje – tekstai, kurie suteikia galimybę labiau pažinti biblioteką ir jos pastatą. Leidinys gausiai iliustruotas.

Žinoma, biblioteka – gyvas organizmas, todėl gali būti, kad patalpose šiuo metu esantys fondai ar pristatomos veiklos gali persikelti į kitas sales. Todėl kviečiame domėtis mūsų veiklomis bibliotekos tinklalapyje www.amb.lt, o taip pat registruotis į rengiamas bibliotekos ekskursijas.

PIRMOJI DALIS

PAŽINTIS SU BIBLIOTEKOS PASTATU

Bibliotekos fasadas 1988–1989 metais

Pastato istorija (Trakų g. 10)

Pastatas patenka į Vilniaus miesto istorinės dalies – Senamiesčio – teritoriją. Tai – Senamiesčio 28 kvartalas, 394 posesija (valda).

Pirmosios žinios apie šį pastatą ar jo vietoje anksčiau stovėjusius pastatus pasiekia mus iš XVII a. Pastatų, kuriuose įsikūrusi biblioteka – tiek Trakų g. 10, tiek 12 – istorija yra labai paini. Savininkai ir gyventojai dažnai keitėsi, ne apie visus išlikę tikslūs duomenys. Todėl pateiksime žinomus, šaltiniais paremtus faktus. 1609 m. Oginskių archyve esantis dokumentas patvirtina, jog pastatą pirkė Hregorovičiai, kuriems priklausė šalia esanti valda. 1636 metų Vilniaus miesto namų ir jų savininkų sąrašė pateikiami duomenys, kad 394 valdos pastatai (ar jų dalys) priklausė keturiems savininkams: Smolensko kaštelionui Aleksandrui Masalskiui, Žemaičių kaštelionui Jonui Alfonsui Lackiui, Vilniaus burmistrai Simonui Balandžiui bei Vilniaus burmistrai Aleksandrui Paškevičiui. Būtent šis namas 1661 m. priklausė LDK raštininkui Kiprijonui Pauliui Bžostovskiui. Pastatas nukentėjo per Vilniaus 1655 m. ir 1748 m. gaisrus. Kartas nuo karto pastatas atitekdavo pranciškonams (žinoma, kad jiems priklausė 1743 ir 1763 m.). 1779 m. jį įsigijo Lietuvos kariuomenės generolas Jeronimas Zenkovičius, 1790 m. šis pastatas jau vadinamas rūmais. Tikėtina, jog XVIII a. antroje pusėje ir buvo suformuota valda: pats pastatas padidintas iki trijų aukštų, gale kiemo pastatytos arklidės. 1791 m. Jeronimas Zenkovičius pastatą perduoda

savo broliui, Vilniaus kapitulos kanauninkui Ignacui Zenkovičiui, šiam mirus, rūmai atiteko Lenkijos kariuomenės pulkininkui Janui Zenkovičiui (pagal kai kuriuos šaltinius, ir Petruį Zenkovičiui).

Rūmai, kuriuose buvo 20 didelių ir 12 mažų kambarių, buvo nuomojami. Žinoma, kad juose gyveno LDK kancleris Aleksandras Mykolas Sapiega su žmona, stiklius S. Griunvaldas, kalvis F. Hama, dailidė G. Krygeris, račius J. Vegneris. XIX a. pirmoje pusėje pastatą įsigijo dvarininkė Vilgočka, po jos mirties paveldėjo net keli giminaičiai. 1857 m. rūmus įsigijo Sofija Tiškevičienė (Sofija Horvataitė). Kaip teigia Tiškevičių tyrinėtojas Julius Kanarskas, pastatas tapo pagrindine jaunavedžių rezidencija Vilniuje. Pastatas Tiškevičių šeimai priklausė iki 1923 m., kai buvo parduotas Vilniaus prekybos bankui. Būtent Tiškevičių valdymo metu rūmuose buvo suformuotas iki šiol išlikęs interjeras (sienų tapyba, lipdyba, krosnys).

Bankas valdė pastatą iki 1940 m. Tuo metu jame buvo įsikūrę daug įvairių organizacijų ir įstaigų. Antrojo pasaulinio karo metais pastatas nenukentėjo. Po karo jame buvo įsikūrusios kontoros, artelės, Vilniaus vaikų biblioteka Nr. 10, Antroji viešoji biblioteka. 1951 m. gegužės mėnesį pradėjo veikti Vilniaus Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka. Prasidėjo naujas etapas – pastato ir bibliotekos draugystė. Iš tiesų, tai buvo ilgas kelias – pamažu buvo iškeliamos kitos įstaigos, gyventojai, daromi

kosmetiniai remontai, rengiami pastato tvarkymo planai. Tik 1976 m. įvestas centrinis šildymas, o paskutiniai gyventojai išsikraustė 1988 metų rugpjūtį.

1971 m. buvo parengtas pirmasis bibliotekos išplėtimo planas, paskui buvo antras ir trečias, bet jie net nebuvo pradėti realizuoti. 1988 m. pradėti darbai sunaikino dalį vertingų pastato savybių, todėl buvo sustabdyti ir dalies pastato rekonstravimas baigtas pagal naują planą. 2003 metais atstatyta ir pritaikyta bibliotekos administracijai šiaurinė pastato dalis (čia kažkada buvo arklidės ir karietinė). Iš pastato buvo likusi tik ugniasienė ir dalis priekinio fasado. 2003 m. pastatas įtrauktas į Lietuvos Kultūros vertybių registrą kaip Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmai. Iki to laiko apie šį pastatą rašę tyrinėtojai vadino pastatą Zenkovičių rūmais (V. Drėma), Zenkovičių – Tiškevičių rūmais (V. Čaplinskas), Bžostovskių rūmais. 2006 m. prasidėję rekonstravimo ir restauravimo darbai baigti tik 2019 m.

Bibliotekos fasadas, XX a. 9-asis dešimtmetis

Rūsiai

Po bibliotekos pastatu esantiems rūšiams, prikeltiems naujam gyvenimui XXI amžiuje, nuo 600 iki 100 metų. Jais galima keliauti nuo Trakų gatvės iki pat administracijos pastato, esančio bibliotekos kiemo gale. Rūsiai ir jų paskirtis bei vaizdas kito per amžius. Seniausi kultūriniai sluoksniai rūšiuose tyrinėtojų rasti po rytiniu bibliotekos korpusu yra iš XIV a. pabaigos – XV a. pradžios. Archeologai aptiko apskritą duobę, tikėtina, kad tai ūkinė (šiukšlių) duobė, kuri patvirtina faktą, kad šioje vietoje buvo gyvenama. Atliekant archeologinius tyrinėjimus taip pat buvo rasta keramikos duženų (koklių fragmentai, puodo fragmentai, stiklinio butelio fragmentai, prekybinė plomba, 16 cm skersmens puodas). Tad pastato rūšiai mena gotikinį Vilnių. Vienoje iš rūšių vietų rastos ir eksponuojamos gotikinio namo liekanos, – jų sienų mūras datuojamas ne anksčiau kaip XV amžiumi, o išlikusios nišos – tai medinių pirmo aukšto grindų sijų įtvirtinimo mūre vietos. Vėliau perdengimo atsisakyta ir virš jų liko XVI a. skliautas. Unikalus reliktas – tai laiptai medinėmis pakopomis, dabar vedantys į niekur, mat buvo naudojami iki XVIII a. pabaigoje įvykusios pastato rekonstrukcijos, o vėliau prarado paskirtį. Pastato rūšiuose susieina skirtingi amžiai: piliastrai, remiantys viršuje esančią įvažiavimo į kiemą arką, datuojami XVIII amžiaus pabaiga, kai pastatas buvo rekonstruotas į rūmus. O šalia galima pamatyti rūšio grindyse buvusį lataką vandeniui nutekėti, kuris eksponuojamas po stiklu – jis ankstesnis nei 18 amžiaus. Čia pat – jau XX amžiaus palikimas, tarpukarį mėnantis ir iki šiol veikiantis nuotekų vamzdis.

XVIII a. laiptai

Bibliotekos informacija (vestibiulis)

Įėję per pagrindinį bibliotekos įėjimą iš Trakų gatvės, atsiduriame bibliotekos vestibulyje. Į šias patalpas pirmiausia patenka bibliotekos skaitytojai, čia renkasi ekskursijų dalyviai, bibliotekos renginių mėgėjai. Tik įėjus pro duris po kojomis driekiasi puikiai išsilaikęs XX a. pradžios ornamentas. Tai – Vilniuje pagamintos spalvoto mozaikinio betono plytelės. Naugarduko gatvėje, 21 numeriu pažymėtame name (pastatas neišlikęs) veikė J. Kubickio ir J. Michnevičiaus betono fabrikas, gaminęs betoninius ir mozaikinius gaminius: laiptus, palanges, grindis ir net šaligatvio plyteles. Šių gaminių Vilniaus namuose yra išlikę nemažai, vietinė produkcija pasirodė esanti ilgamžė, o ir pakankamai graži, kad puoštų rūmų įėjimą.

Bibliotekos vestibulyje įkurta bibliotekos skaitytojų registracija, čia galima sužinoti apie bibliotekos paslaugas, sumokėti už jas, pasitikslinti, ar reikalingi leidiniai yra bibliotekos fonde. Taip pat stovi knygų mainų lentynos, lankytojai gali atnešti jiems jau neaktualias knygas, mainais pasiimti kitų atneštas. Taip pat galima rasti informaciją apie Vilnių lietuvių bei užsienio kalbomis.

Yra rūbinė ir savitarnos spintelės, tik įėjus į bibliotekos tambūrą galima gražinti bibliotekos leidinius visą parą.

Mozaikinio betono grindys

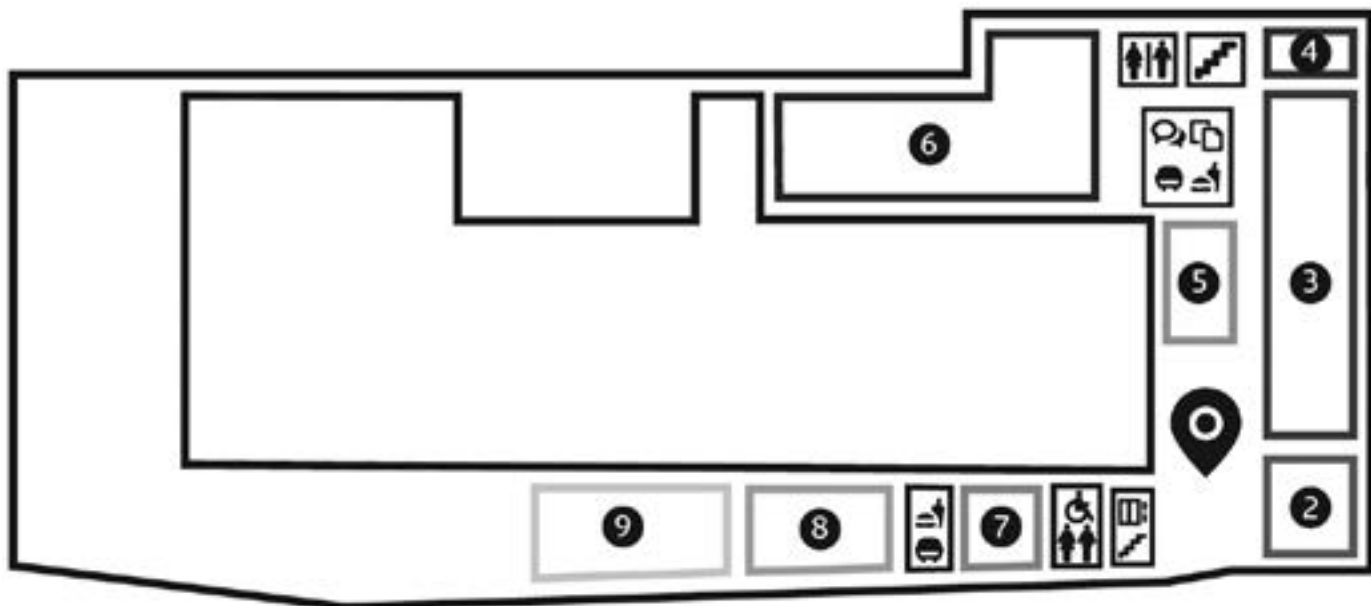
Pagrindinė laiptinė

Vestibulius pereina į laiptinę, kurioje, be patogių mozaikinio betono laiptų, yra ir ilgai bibliotekoje lauktas liftas. Tai viena iš sėkmės istorijų paveldo pastate. Įmanoma ji tapo dėl to, kad laiptinė buvo pakankamai plati ir dalį laiptų galima buvo tiesiog perkelti.

Rankos smagiai „čiuožia“ restauruotais porankiais, o laiptus puošia restauruoti metaliniai ažūriniai turėklai su augalinio motyvu puošyba. Laiptinėje esančioje nišoje – skulptoriaus Romualdo Kvinto (1953–2018) skulptūra „Adomas Mickevičius“ (sukurta 1987 m.).

Ažūriniai turėklai

1 schema. Antras aukštas.

2 Parodų salė; 3 Didžioji salė; 4 Retų spaudinių skaitykla; 5 Infoteka; 6 Istorijos ir kraštotyros erdvė; 7 Šanchajaus kolekcija.
Kazachstano poeto Abajaus Kunanbajuly kolekcija; 8 Kūrybos laboratorija; 9 Periodikos skaitykla

Antrasis aukštas

Pakilus laiptais į antrąjį aukštą į akis krenta žalios spalvos sienos ir lubos, o ant jų – tapyba. Šis aukštas kupinas kontrastų: patalpos lyg skyla į dvi dalis – pasukę į kairę pusę patenkame į patalpas, kuriose rekonstravimo darbai buvo atlikti XX a. paskutinį dešimtmetį. Tuo metu buvusios naujos patalpos dabar praradusios spindesį ir laukia savo antro šanso. Išsaugota XX a. pradžios patalpų struktūra – koridorinė sistema – primena, jog biblioteka gali būti kaip labirintas. Salės kada nors tikriausiai pakeis savo paskirtį, suteikdamos skaitytojams naujas galimybes. O dar galima pasukti į dešinę ar eiti tiesiai – patenkame į Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmų reprezentacinę dalį.

Jeį pasukame į kairę, patenkame į salę, kur galima susipažinti su bibliotekos specialiosiomis kolekcijomis.

Antrojo aukšto koridoriuje atkurtos freskos

Šanchajaus kolekcija (7 salė)

Pereinamoje salėje įkurta Šanchajaus kolekcija. Tai – bibliotekos tarptautinio bendradarbiavimo su Šanchajaus miesto biblioteka rezultatas. Sutartis tarp bibliotekų buvo pasirašyta 2011 metais, kai tų metų rudenį buvo atvežtos pirmosios dovanos – knygos iš Kinijos (apie 400 leidinių). Nuo to laiko biblioteka kiekvienais metais papildo šią kolekciją leidiniais, kuriuos dovanoja Šanchajaus miesto biblioteka. Leidiniai – kinų, anglų ir kitomis užsienio kalbomis, temos – visos žinijos sritys ir grožinė literatūra. Didžioji leidinių dalis skolinama į namus. Neskolinami pažymėti raudona lipde.

Šanchajaus kolekcija

Kazachstano poeto Abajaus Kunanbajuly kolekcija

Šioje salėje 2020 m. rudenį skaitytojams pristatyta Kazachstano poeto Abajaus Kunanbajuly (Abai Qunanbaiuly, Абай Құнанбайұлы) kolekcija. Ją bibliotekai padovanojo Kazachstano respublikos ambasada Lietuvoje. Tikslas – supažindinti Lietuvos visuomenę su Kazachstano respublikos kultūra, visuomeniniu gyvenimu. Abajus Kunanbajuly (1845–1904) – kazachų poetas, vertėjas, kompozitorius ir filosofas. Jis išvertė į kazachų kalbą J. V. Gėtės, Bairono, A. Puškino bei A. Mickevičiaus kūrinių. Kolekcijoje knygos, albumai, garso ir vaizdo įrašai, išleisti anglų, rusų ir kazachų kalbomis. Leidiniai skolinami į namus. Neskolinami pažymėti raudona lipde.

Kazachstano poeto
Abajaus Kunanbajuly kolekcijos knygos

Kūrybinė laboratorija (8 salė)

Šiuolaikinė biblioteka – ne tik knygos, periodika, renginiai, tai ir saviraiškos erdvė. Ne veltui bibliotekos šūkis – „Suteik atradimams prasmę“. Bibliotekos darbuotojai patys ir pasikviesdami profesionalus rengia įvairias paskaitas, organizuoja dirbtuves, suteikdami bibliotekos lankytojams galimybes atrasti, sužinoti, kurti. Muzikinės, rankdarbių, žaliosios ar technologijų dirbtuvės mėgstamos tiek suaugusių, tiek vaikų.

Technologijų laikas

Periodikos skaitykla (9 salė)

Eidami per arkomis puoštą koridorių pasiekiame periodikos skaityklą. Skaitykloje galima paskaityti atvirose fonduose esančius paskutinių trejų metų laikraščius ir žurnalus, o taip pat ir šios dienos laikraščius. Be to, skaitytojams užsakius knygų ir kitų leidinių iš uždarytųjų bibliotekos fondų, bibliotekininkai juos atneša skaityti į šią patalpą. Čia užsakoma senesnių metų periodika, reti, seni leidiniai iš Bibliotekos atminties kolekcijų (Mickevičianos, Regioninio fondo, Retų leidinių fondo bei Senosios periodikos fondo). Šie leidiniai į namus neskolinami.

Skaitykloje konsultuoja bibliotekos darbuotojai, padedantys skaitytojams rasti žinių, šaltinių ar duomenų, kurių ieškant reikia turėti specialiuosius informacijos paieškos įgūdžius.

Čia lankytojams skirta erdvė baigiasi ir tenka sukti atgal į restauruotą Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmų reprezentacinę dalį, esančią prie Trakų gatvės.

Periodikos skaitykla

Dekoratyvinė durų detalė

Lubų lipdiniai

Parodų salė (2 salė)

Patalpa dekoruota elegantiškais lipdiniais, o langų angokraščiuose atidengta skirtingo laikotarpio sieninė tapyba. XX a. pab. šioje salėje buvo bibliotekos saugyklos patalpa, duryse buvo nedidelis langelis, per kurį į Didžiojoje salėje tuo metu veikusią skaityklą buvo perduodamos skaitytojų užsakytos knygos. Dabar Parodų salėje kiekvieną mėnesį galima susipažinti su vis naujomis meno parodomis. Iš šios salės per dvivėres medines duris, puoštas gėlyčių dekoru, patenkame į Didžiąją salę.

Didžioji salė (3 salė)

Tai viena iš įspūdingiausių patalpų bibliotekoje. Ši salė išsaugojo savo dekorą per Antrąjį pasaulinį karą ir tarybinį laikotarpį. Yra žinių, kad dar 1940 m. šioje patalpoje buvo įsikūrusi Vilniaus valstybinė biblioteka Nr. 2. O 1951 metais būtent į šią salę buvo įkelti net trys bibliotekos skyriai. Ilgą laiką šioje patalpoje buvo bibliotekos skaitykla. Dabar čia vyksta koncertai, konferencijos ir kitokie renginiai. Salėje puiki akustika, įranga pritaikyta įvairaus stiliaus ir žanro kultūros renginiams.

Salėje išliko XIX a. pab. – XX a. pr. istorizmo stiliaus puošyba. Tiek sienos, tiek lubos, tiek krosnių karūnos dekoruotos augaliniais bei medžioklės motyvais. Restauratoriai pasirūpino, kad lankytojai pamatytų ir salėje rastą, atkurtą ir išsaugotą XVIII–XX a. sieninę tapybą. Langų angokraščiuose išsaugota XVIII–XIX a. pab. polichromija, o netoli scenos – XX a. pradžios sienos piešinio detalė. 1985 m. iš abiejų veidrodžio pusių, o taip pat vienoje skaityklos sienos nišoje buvo pakabintas specialiai šiai salei Romo Dalinkevičiaus sukurtas triptikas „Naugardo praeitis“.

Sale ši patalpa tapo ne iš karto, – kažkada buvusios pertvaros dalino salę į dvi ar tris patalpas (kambarius), tai patvirtina ir išlikusios trys krosnys. Rūmuose, kur buvo nuomojami įvairaus dydžio butai, šitokia pertvarka greičiausia įvyko po 1923 metų, kai grafai Tiškevičiai pardavė pastatą Vilniaus bankui, o pastate pradėjo kurtis įvairios organizacijos. Iki to laiko tai buvo anfiladinio tipo butai (pereinami kambariai). Salę puošęs ir neatskiriama detalė tapęs veidrodis skilo pačioje 2006 metais prasidėjusio rekonstravimo pradžioje, tad buvo nuspręsta jį pakeisti nauju.

Lubų lipdinių detalė

Infoteka (5 salė)

Išėję iš salės ir pasukę į dešinę atsiduriame bibliotekos Infotekoje. Šioje patalpoje išlikusi viena gražiausių krosnių bibliotekoje. Balta istorizmo stiliaus krosnis su raiteliu ir žirgais karūnoje bei klasikiniiais piliastrais šonuose akis traukia ir visai kito stiliaus detale – bydermejerio stiliui būdingu biusto medalionu. Jame pavaizduota moteris su skrybėlaite. Apie bibliotekos pastate išlikusias krosnis galite plačiau paskaityti leidinio antroje dalyje.

Lankytojams šioje patalpoje suteikta galimybė naudotis nemokama viešo interneto prieiga, gauti konsultacijas iš bibliotekininko, patalpoje išdėstytas informacinių bei kompiuterijos leidinių fondas, o taip pat eksponuojami leidiniai, supažindinantys su Lietuva, Vilniumi, gyvenimu mūsų šalyje, kalba, kultūra ir kt.

Krosnies medalionas

Poilsio patalpa

Nedidelė pereinama patalpa, kurioje galima pasinaudoti bibliotekos kopijavimo aparatu ar susipažinti su čia eksponuojamomis parodomis, turi trejas duris, kurių vienos atrodo lyg durys į niekur. Tai žinoma, tik iliuzija, nes norint pakurti patalpoje esančią XIX a. pab. krosnį, jos dureles greičiausia buvo galima pasiekti būtent per šias siauras duris.

Šioje patalpoje restauratoriai norėjo išsaugoti įvairius dekoru etapus, todėl paliko skirtingų laikotarpių sienų polichromijos fragmentus. Tad mažoje patalpoje puikiai matyti, kaip keitėsi gyventojų skonis. Pats seniausias sluoksnis – dekoruotas žydrais kaspinėliais, siekiantis XVIII amžių, vėlesnis – rausvos spalvos, vėlyviausias XIX a. juodos spalvos frizas su rudais vynuogių lapais, kartu su pilkais angų apvadais bei ovalo formos lango imitacija.

Skirtingų laikotarpių polichromija

Antrojo aukšto holas

Įėjus į antrojo aukšto holą, galima pasijusti lyg nėrinių karalystėje. Visos lubos ir sienos papuoštos baltais lipdiniais. Jie šioje patalpoje greičiausia atsirado XX a. pr. Pakėlus akis tampa aišku, kad prieš tai patalpų išplanavimas buvęs kitoks, nes lubų polichromija „suskaldyta“ sienų. Pastatas keitėsi: 1923 m. pastato plane matosi, kad įeiti į šias patalpas galima iš laiptinės ne per dabar esančias duris. Lipdiniai ir dabartinis išplanavimas atsirado vėliau.

Šioje patalpoje restauruotos išlikusios dvi XVIII a. pabaigos gėlyčių su žydrais kaspinėliais juostos, kurios, restauruotojų nuomone, rėmino tapyto sienų apmušalo imitaciją, kuri neišliko, o taip pat XIX a. pirmosios pusės tapyto panelio (sienos apatinės dalies) fragmentas. Ovalūs dekoro elementai su veidrodžiais paprastai būdavo skirti iliuziniam patalpų didinimui ir buvo populiarūs įvairiuose rūmuose. Baltų koklių krosnis (XX a. pr.) pastato rekonstravimo metu buvo dalinai išrinkta, pakeisti neautentiški, o taip pat sueižėję ir defektuoti kokliai.

Gėlyčių su žydrais kaspinėliais juosta

Istorijos ir kraštotyros erdvė (6 salė)

Iš holo pasukę į šiaurinę pastato pusę, patenkame į Istorijos ir kraštotyros erdvę. Joje išdėstytas atviras istorijos tematikos fondas, iš kurio skaitytojai gali skolintis leidinius į namus arba skaityti bibliotekos erdvėse. Neskolinami į namus leidiniai pažymėti raudonomis lipdėmis. Patalpos gilumoje išdėstytas ir Regioninis fondas. Šiame fonde saugomi leidiniai, susiję su Vilniaus regiono (Vilniaus ir Alytaus apskričių) rašytinio kraštotyros paveldu. Leidiniai į namus neskolinami, juos galima skaityti ten, kur patogu. Dalis šio fondo yra saugoma Bibliotekos saugykloje, juos galima užsisakyti ir studijuoti Periodikos skaitykloje (9 salė).

Švelniais atspalviais dekoruotų šios patalpos lubų polichromija daugiau konservuota nei restauruota. Dabar šioje patalpoje esanti krosnis švyti baltais kokliais, tačiau restauratoriai ją rado nudažytą geltonais aliejiniiais dažais; krosnis buvo išardyta ir perstatyta, o kitoje jos pusėje esanti krosnies sienelė buvo perkelta čia iš trečiojo aukšto. Patalpą puošia Aušros Lazauskienės popieriaus marmuravimo pavyzdys „Dalelė istorijos su Jumis“. O mažoje nišoje rymo bibliotekos bičiulio medžio drožėjo Vytauto Šibailos (1954–2016) „Rūpintojėlis“.

Kitoje holo pusėje, rytinėje pastato dalyje – Retų leidinių skaitykla

Lipdiniai

Istorijos ir kraštotyros erdvės lubos

Retų spaudinių skaitykla (4 salė)

Retų spaudinių skaitykla išsiskiria iš visų antrojo aukšto patalpų visai kitu dekoru koloritu. Tačiau tamsios šios patalpos spalvos nekelia slogaus įspūdžio, o patalpa atrodo elegantiška. Salė išskirtinė savo kesonų (kesonai – rombinių įdubų grupė) imitacijos lubomis. Ant sienos ir virš diverių gėlytėmis dekoruotų durų palikti ankstesnio, XIX a. sienų tapybos fragmentai. Salės lubos prieš restauravimą buvo itin blogos būklės – ilgą laiką buvo paremtos specialiomis atramomis, kad neįgriūtų.

Skaitykloje eksponuojama Retų spaudinių fondo dalis. Bibliotekos lankytojai gali susipažinti su autografuotomis knygomis, senosios periodikos ekspozicija. Studijuoti šiuos leidinius, kaip ir kitus šio fondo dokumentus, kurie saugomi saugykloje, galima Periodikos skaitykloje antrame aukšte.

Retų spaudinių skaitykla

Antroji laiptinė

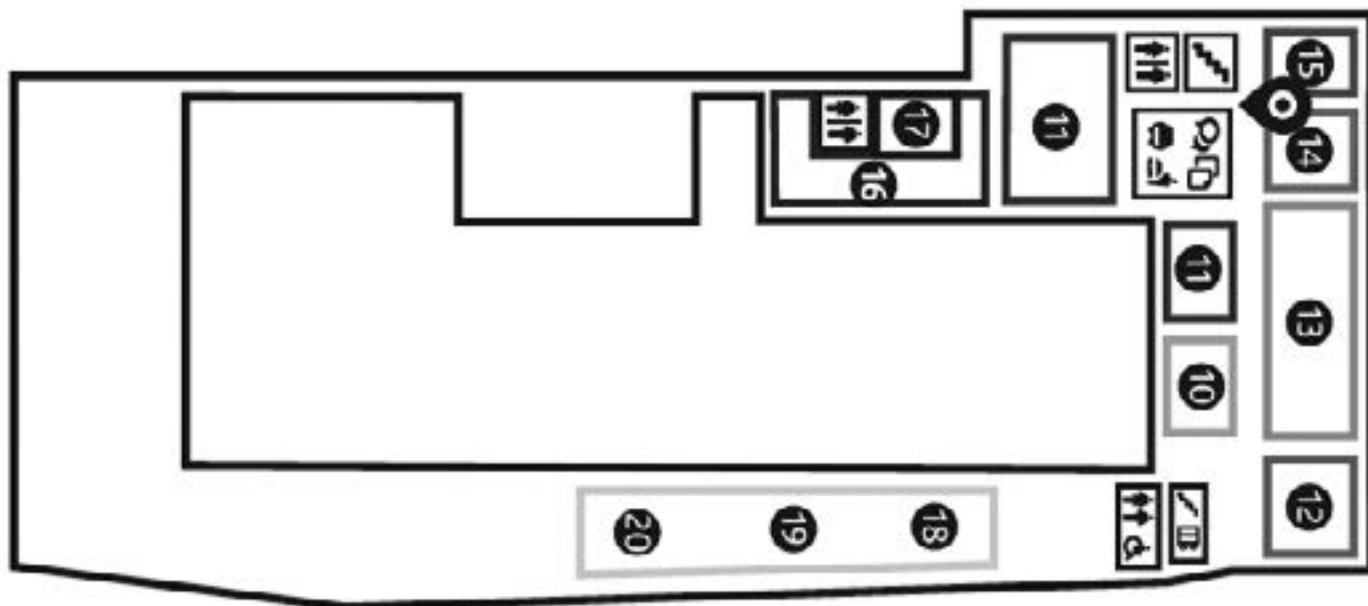
Rūmų pastatas, kaip jau buvo minėta, yra U formos. Rūmuose, kurie būdavo nuomojami, dažnai būdavo dvi laiptinės. Pirmoji skirta rūmų savininkams, antroji – gyventojams, kurie nuomojosi butus rūmų pastate. Ši laiptinė išlikusi puošnesnė, joje restauruoti lippediniai, veidrodinės detalės. Sienose išlikusios nišos galėtų papasakoti ir kitokią pastato praeitį – akivaizdu, jog jėjimai į patalpas buvo kitose vietose nei dabar. Pažvelgę po kojomis išvysime laiko išbraižytus laiptus, jie mena šimtmečio istoriją, išlikusios detalės primena, kad kažkada čia buvo ištiesti kilimai. Pakėlę akis į viršų išvysime zenitinius stoglangius, suteikiančius natūralią šviesą laiptinei.

Šiais laiptais galime nusileisti į Vaikų biblioteką arba pakilti į trečiąjį bibliotekos aukštą, kur rekonstrukcijos metu stengtasi išsaugoti XIX amžiaus interjero puošybos vientisumą. Kylame į viršų.

Laiptinė

Trečiasis aukštas

2 schema. Trečias aukštas

10 Atvirieji fondai (pradžia); 11 Meno fondai; 12–13 Grožinės literatūros salės; 14 Austrijų ir šveicarų literatūra; 15 Adomo Mickevičiaus skaitykla; 16 Mediateka; 17 Vaizdų palėpė; 18–20 Dalykinė literatūra

Trečiojo aukšto holas

Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmų trečiasis aukštas buvo pristatytas XVIII amžiaus pabaigoje, o dekoruotas jau XIX amžiuje, manoma, kad 1839–1850 metais, kai buvo gautos lėšos iš Vilniaus miesto Dūmos. Sieninė tapyba šiame aukšte yra laikoma mažiau vertinga nei išlikusi antrajame pastato aukšte, tačiau jos yra žymiai daugiau. Restauruojant sienų tapybą šiame aukšte buvo stengtasi išsaugoti ir parodyti interjero dekoru vientisumą. Trečiajame aukšte išdėstyta didžioji dalis atvirų bibliotekos fondų, iš kurių skaitytojai gali rinktis leidinius ir juos skaityti bibliotekos patalpose arba skolintis į namus. Neskolinami į namus leidiniai pažymėti raudonomis lipdėmis.

Vestibiulio, kuriame įkurta poilsio erdvė skaitytojams, lubų polichromija konservuota, lubų kampe palikti skirtingi lipdinių pavyzdžiai, dar labiau pabrėžiantys laikotarpių madą ar savininkų skonį. Salėje eksponuojami du Adomo Mickevičiaus portretai, sukurti lietuvių dailininkų klasikų Valentino Antanavičiaus ir Vinco Kisarausko. Šioje patalpoje eksponuojamos knygų ir kitų dokumentų parodos, skirtos atskleisti bibliotekos fondo turtais.

Iš trečiojo aukšto holo galima pasukti į šiaurinę pastato pusę link 3 ir 4 Meno fondų patalpų, Mediatekos bei Vaizdų palėpės (11, 16, 17 salės), o galima – į pietus – link Adomo Mickevičiaus skaityklos (15 salė), o dar – į vakarus – per 2 ir 1 Meno fondų patalpas (11 salė).

Lipdiniai

Adomo Mickevičiaus skaitykla (15 salė)

Šis Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmų kambarys (salė) patyrė didelę metamorfozę: XX a. pab. patalpa buvo avarinės būklės, grindų sijos įlinkusios, parketo plokštės subyrėjusios, krosnis aprupėjusi, o apie keturių arkų egzistavimą niekas net neįtarė, jos buvo užmūrytos.

Dabar patalpa maloniai stebina atkurtu vientisu XIX a. ketvirto dešimtmečio interjeru. Švelniai rožinė sienų spalva ir languoto audinio imitacija dera su keturiuose arkose lyg languose sklendžiančiais amūrais. Ant lubų puikuoja rožių puokštė, perrišta žydrų kaspinu, o aplink visas lubas vejasi vešli žalių lapų ir rausvų rožių pynė. Interjero tyrinėtoja Dalia Klajumienė teigia, kad tai būdingas to laikotarpio dekoravimo stilius – bydermejeris. Patalpoje kuriama lengva, žaisminga kambario–sodo atmosfera. Restauratoriai, atkurdami patalpos lubų piešinius, kurie buvo išsilaikę nevienodai, šviesesniais potėpiais pažymėjo tą dalį, kuri buvo sunaikinta.

Salės kampe – išvaizdi rudai glazūrotų koklių krosnis. Jos kokliai pagaminti Pruškovo (Pruszkow) miesto fabrike (Lenkijoje, netoli Varšuvos).

Skaityklos interjere dera Romualdo Kvinto sukurta skulptūra „Mūza“ (Marilė) bei Adomo Mickevičiaus portretinis bareljefas, kurio autorius greičiausia yra Leopoldas Šteinmanas (1848–1897).

Patalpoje specialiai pritaikytuose balduose eksponuojama Mickevičiaus kolekcija. Tai bibliotekos kaupiamas ir saugomas fondas, kuriame renkami Adomo Mickevičiaus kūriniai ir literatūra apie poeto gyvenimą, jo aplinką ir kūrybą. Studijuoti šiuos leidinius, kaip ir tuos, kurie saugomi saugykloje, galima Periodikos skaitykloje antrame aukšte.

Salės grifonai ir angelai

Austrų ir šveicarų literatūra (14 salė)

Ši salė buvo viena iš pirmųjų restauruota bibliotekoje (apie 2000 metus). Tačiau po paskutinės restauracijos salė pasikeitė, jos sienos pašviesėjo – tapo geltonos (o buvo... pilkos). Jų fone įspūdingai atrodo žalios glazūros koklių krosnis. Nuo lubų iš salės kampų į lankytus žvelgia keturi skirtingi angelai, šalia jų grifonai, kurių uodegų galiukai – vynuogių lapai. Šioje salėje netradicinė ir lubų rozetė – joje taip pat nutapyti grifonai, tačiau jie kitokie nei salės kampuose, ir uodegos jų – puošnios, tarsi pūkuotos. Visa trečiojo aukšto polichromija priskiriama XIX amžiui, todėl labai įdomi detalė yra vienoje iš sienų išsaugotas senesnių laikų liudytojas – restauratoriai atidengė lubų frizo elementą, išlikusį iš laikotarpio, kai pastatas dar buvo dviejų aukštų.

Patalpoje įsikūrusi Austrų ir šveicarų skaitykla – tai nuo 1994 m. besitęsiančio bibliotekos tarptautinio bendradarbiavimo pavyzdys. Vienintelė Lietuvoje Austrijos leidinių vokiečių kalba kolekcija, 2000 metais papildyta Šveicarijos leidinių kolekcija vokiečių, italų ir prancūzų kalbomis, o 2004 m. buvo pradėta kurti ir nedidelė Lichtenšteino kunigaikštystės kolekcija, kurioje rasime knygų apie šios šalies istoriją, politiką, ekonomiką, kultūrą bei papročius. Didžioji dalis šioje skaitykloje esančių knygų ir kitų leidinių skolinami į namus.

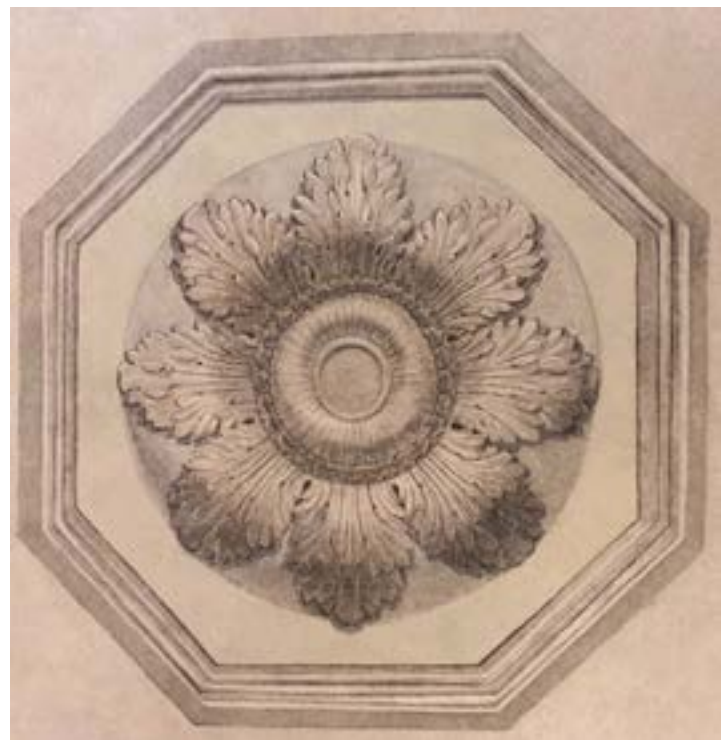
Grožinės literatūros salės (12-13 salės)

Grožinė literatūra bibliotekos trečiajame aukšte išdėstyta dvejose salėse. Viena jų – įspūdingo dydžio, dekoruota žalsvos ir pilkos spalvos polichromija. Dekoras priskiriamas klasicistiniam stiliui: lubų frizą puošia dantukų, perliukų ir akanto ornamentai, sukurti grizailio technika. Grizailio technika – tai pilkų tonų tapyba, naudojama reljefo imitacijai. Tiek rytinėje sienoje, tiek vakarinėje atidengti ankstesnio laikotarpio tapybos elementai. Išliko ir ažūrinės ventiliacijos grotelės. Rozetėse palikti kabliai žymi vietas, kur kabėjo šviestuvai.

Šioje salėje skaitytojai gali pasirinkti anglų, amerikiečių, prancūzų, vokiečių, ispanų ir portugalų, slavų grožinę literatūrą lietuvių ir užsienio kalbomis.

Antroji grožinės literatūros salė skiriasi savo dydžiu ir dekoru nuo didžiosios. 2006 m. III aukšto pastato planuose nurodoma, kad šioje salėje nėra jokių lubų ar sienų tapybos pavyzdžių, jie buvo rasti vėliau ir traukia akį savo keistumu. Lubų centre – apvali rozetė, įrėminta rombe, o lubas juosiantis piešinys šiek tiek panašus į trafaretinę tapybą. Prie rozetės taip pat matyti senesnio laikotarpio rudos spalvos piešinys.

Skaitytojai šioje salėje ras lietuvių, lenkų ir baltarusių grožinius kūrinčius, o taip pat fantastiką, detektyvus bei kelionių aprašymus. Visa grožinė literatūra skolinama į namus.

Grožinės literatūros salėje atkurta polichromija

Terakotinė krosnies karūna

Meno fondai (11 salė; 1 patalpa)

Pereinamoje patalpoje išdėstyti meno fondai supa istorizmo stiliaus baltų koklių krosnį su terakotine karūna. Karūnoje vaizduojami būdingi istorizmo stiliaus elementai – herbai ir karūnos. Tai vienintelė patalpa trečiajame aukšte, kur nėra išlikę jokių polichromijos pėdsakų. Tai stebina, nes perėjus į kitą patalpą (10 salę) ant lubų lyg iš niekur atsiranda pusė ryškaus piešinio.

Salėje išdėstyta meno fondo dalis, supažindinanti su meno teorija ir istorija, dizainas, architektūra ir urbanistika. Dalis leidinių į namus neskolinami (jie pažymėti raudona lipde).

Meno fondai (11 salė; 2 patalpa)

Į šią salę galima patekti keliais būdais – iš III aukšto vestibulio, iš Austrių ir šveicarų literatūros salės ir iš pirmosios meno fondų patalpos. Salėje trejos durys, kampe – baltų koklių krosnis, o ant lubų – restauruota, lipdinius imituojanti grizailio technika atlikta XIX amžiaus tapyba. Šioje salėje stovinti krosnis rekonstrukcijos metu buvo demontruota, kokliai buvo išvalyti, išimti neoriginalūs kokliai, atsiradę sovietmečiu, pagamintos naujos pakuros drelės. Krosnies kokliai pagaminti Vilniuje, Mereino ir Libo fabrike. Karūna – neorokoko stiliaus.

Salėje išdėstyti meno fondai vaizduojamosios ir taikomosios dailės temomis, literatūra, padėsianti išmokti piešti, knygos apie rankdarbių technikas. Dalis leidinių į namus neskolinami (jie pažymėti raudona lipde).

Nėriniai ant lubų

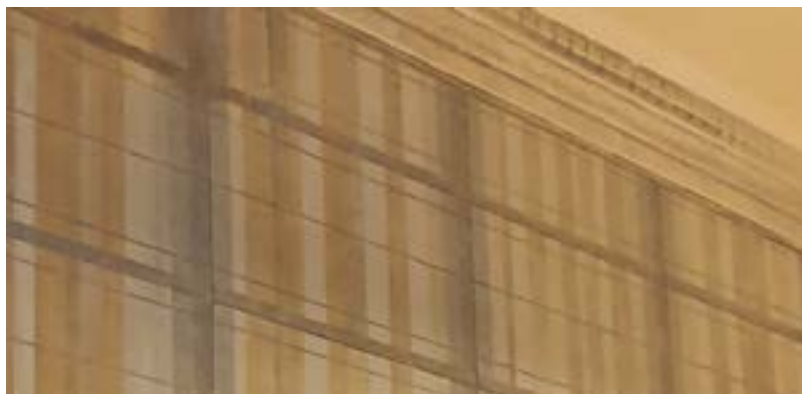

Meno fondai (11 salė; 3 patalpa)

Ši patalpa dekoruota languoto audinio imitacija. XIX a. antrajame dešimtmetyje Rusijos imperijos teritorijoje atsirado naujas interjero dekoravimo stilius, kilęs iš Vokietijos bei Austrijos – bydermejeris. Bydermejeriui būdingas sienų dekoravimas audinio imitacija (dekoratyvūs langeliai, kvadratėliai). Šis dekoravimo stilius patiko vidurinio visuomenės sluoksnio atstovams, nes prie tokių sienų tiko neįmantrūs baldai. Būtent bydermejerio stilistika ir dekoruota ši patalpa. Gaila, bet tapyba išlikusi tik ant vienos patalpos sienos, autentiškos lubos remontų ar rekonstrukcijų metu buvo sunaikintos.

Šioje salėje skaitytojas gali pasirinkti knygų tapybos, grafikos ir fotografijos temomis. Dalis leidinių į namus neskolinami (jie pažymėti raudona lipde).

Iš šios patalpos galima pereiti į kitą meno fondų salę, bet prieš tai aplankykime Vaizdų palėpę (17 salę).

Bydermejerio langeliai

Vaizdų palėpė (17 salė)

Vaizdų palėpėje galima ramiai pasėdėti, pažiūrėti filmus ar paklausyti muzikos, galima tai padaryti kartu su draugų kompanija (iš viso yra penkiolika vietų). Ši palėpė įtraukta į rezervuojamų bibliotekos patalpų sąrašą.

Be to, tai puiki vieta pamatyti Vilniaus senamiestį. Per langus matosi Trakų g. 12 kiemas, Vilniaus Šventosios dvasios bažnyčia, Šventų Jonų bažnyčia, Gedimino pilis.

Vaizdas per langą

Angelai krosnies karūnoje

Meno fondai (11 salė; 4 patalpa)

Šioje salėje stovi krosnis, kuri buvo perkelta iš kitos patalpos (neautentiškos vietos, nes sovietmečiu ši krosnis taip pat „keliavo“). O jos šildomoji sienelė buvo perkelta į antrąjį aukštą, Istorijos ir kraštotyros erdvę. Terakotines krosnies karūnos detales teko valyti nuo kelių sluoksnių aliejinių dažų. Ant šios puošnios karūnos detalių rastas spaudas, patvirtinantis, jog krosnies kokliai pagaminti Vilniuje, Mereino ir Libo fabrike. Karūnoje pavaizduoti du angeliukai, laikantys herbą, taip pat gausu vynuogių kekių bei kriauklių motyvų.

Salėje išdėstytas muzikos, teatro, kino bei choreografijos knygų ir kitų leidinių (pvz., natų) fondas. Dalis leidinių į namus neskolinami (jie pažymėti raudona lipde).

Nusileidę keliais laipteliais patenkame į bibliotekos Mediatekos erdvę.

Mediateka (16 salė)

Mediatekos patalpoje lubos pažemėja, per-eina į buvusią rūmų tarnų teritoriją. Iš čia pro nedideles duris į bibliotekos kiemą veda siauri laiptai, kuriais kažkada naudojosi tie, kurie aptarnavo rūmus ir jų gyventojus. Šiuos laiptus galima pamatyti tik dalyvaujant bibliotekos organizuojamose ekskursijose.

Bibliotekos Mediatekos erdvėje bibliotekos lankytojai gali klausytis muzikos ir žiūrėti filmus. Pasirinkti galima iš visų rūšių medijų (vinilinės plokštelės, CD, DVD, vaizdo kasetės). Dalis įrašų skolinami ir į namus. Naudojantis šiuo fondu būtina neužmiršti, kokios svarbios yra autorių ir gretutinės teisės.

Mediatekos erdvė

Atvirieji fondai (pradžia, 10 salė)

Ši vieta prilygsta navigacijos centrui bibliotekoje. Šioje salėje bibliotekos lankytojai gali sužinoti, kur ieškoti leidinių, kaip išdėstyti bibliotekos fondai, pasiimti rezervuotas ir užsakytas knygas, susipažinti su naujienomis, populiariais leidiniais. Patalpoje – keli savitarnos aparatai, kompiuteriai, kuriuose bibliotekos lankytojai gali atlikti paiešką elektroniniame bibliotekos kataloge.

Salę puošia lubų tapyba, kuri sienos lyg padalinta į dvi dalis.

Lubų tapyba, kuri sienos lyg padalinta į dvi dalis

Dalykinė literatūra (18–20 salės)

Trečiojo aukšto patalpose (vakarinė pastato dalis), kuriose rekonstravimas vyko 1989–1991 metais, išdėstyta bibliotekos atvirųjų fondų dalis – dalykinė literatūra. Fondas yra atviras skaitytojams, jame knygos ir kiti leidiniai išdėstyti trimis mokslo sričių kompleksais: socialiniai ir humanitariniai (filosofija, psichologija, teologija, sociologija, politika, ekonomika, teisė, pedagogika, etnografija, filologija); gamtos ir gyvybės mokslai (gamtos mokslai, medicina ir geografija) bei technikos ir technologijų mokslai (technika). Knygos ir kiti leidiniai istorijos ir kraštotyros bei kompiuterijos tema yra antrajame bibliotekos aukšte. Didžioji dalis leidinių skolinami į namus. Neskolinami pažymėti raudona lipde ir skaitomi tik bibliotekos patalpose. Šioje patalpoje skaitytojai gali rasti žurnalus, kurie skolinami į namus. Neskolinami periodiniai leidiniai skaitomi Periodikos skaitykloje antrajame aukšte (9 salė).

Dalykinės literatūros salė

Vaikų bibliotekos maketas

Vaikų biblioteka

Tai Bibliotekos dalis, kurioje aptarnaujami vaikai ir paaugliai. Į šiuo metu bibliotekai priklausančią pastato dalį – Trakų gatvės 12 numeriu pažymėtą pastatą – bibliotekos Vaikų literatūros skyrius persikėlė tik 1975 metais. Iki to laiko 1964 metų pabaigoje įkurtas Vaikų literatūros skyrius aptarnavo skaitytojus Antakalnio gatvėje 116 name. Po rekonstravimo Vaikų biblioteka atverta skaitytojams 2015 metų pradžioje. Dabar Vaikų biblioteka užima 10 įvairaus dydžio patalpų, iš kurių trys yra pastate, kurio numeris Trakų g. 12. Patalpos, kuriose įsikūrusi Vaikų biblioteka, yra pats geriausias pavyzdys, kaip nelengva buvo pritaikyti paveldo pastatą bibliotekai. Pasivaikščioję po Vaikų biblioteką padarysite daug atradimų. Vaikų bibliotekos patalpos turi pavadinimus.

Į Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos Vaikų biblioteką galima patekti dviem keliais. Pirmas kelias veda iš Trakų gatvės per arką į bibliotekos kiemą. Jame pasukus į dešinę, patenkama į Vaikų biblioteką. Antras kelias – tiems, kurie apžiūrėję biblioteką bei jos pastatą, nusileidžia antrąja laiptine į pirmą aukštą.

Krosninės sienelės motyvai

Vaikų bibliotekos holas

Tai nedidelė patalpa, iš kurios prasideda kelionė po Vaikų biblioteką. Galima pačiam gražinti ir pasiimti leidinius, sužinoti Vaikų bibliotekos naujienas. Restauruota krosninė sienelė, stovinti šioje patalpoje dekoruota terakotiniais papūstžandžiais angelų veideliais ir kriauklėmis. Pasukus į šiaurinę pusę patenkama į koridorių, turintį savo paslaptį (apie ją skaitykite „Keista vieta“). Pasukus į pietinę pusę patenkama į patalpas prie Trakų gatvės.

Patalpa „Po skliautu“

Vaikų bibliotekoje tai vienintelė patalpa, kuri dekoruota polichromija. XVIII a. skliautai dekoruoti jau XIX amžiuje. Lubos žymiai žemesnės nei antrajame ir trečiajame rūmų aukštuose. Restauruojant šią patalpą buvo nustatyta, kad visos pirmo aukšto dalys, esančios po langais, buvo permūrytos, o tai patvirtina faktą, jog pirmajame aukšte buvo komercinės patalpos, į kurias buvo galima įeiti tiesiai iš Trakų gatvės. Šioje patalpoje taip pat rasta XX a. tarpukario laiptų, vedančių į rūšį, dalis.

Dabar šioje patalpoje vyksta kameriniai renginiai, edukacijos, pristatomos leidinių parodos, vaikai žaidžia elektroninius žaidimus.

Dekoruoti skliautai

TRAKŲ g. 10

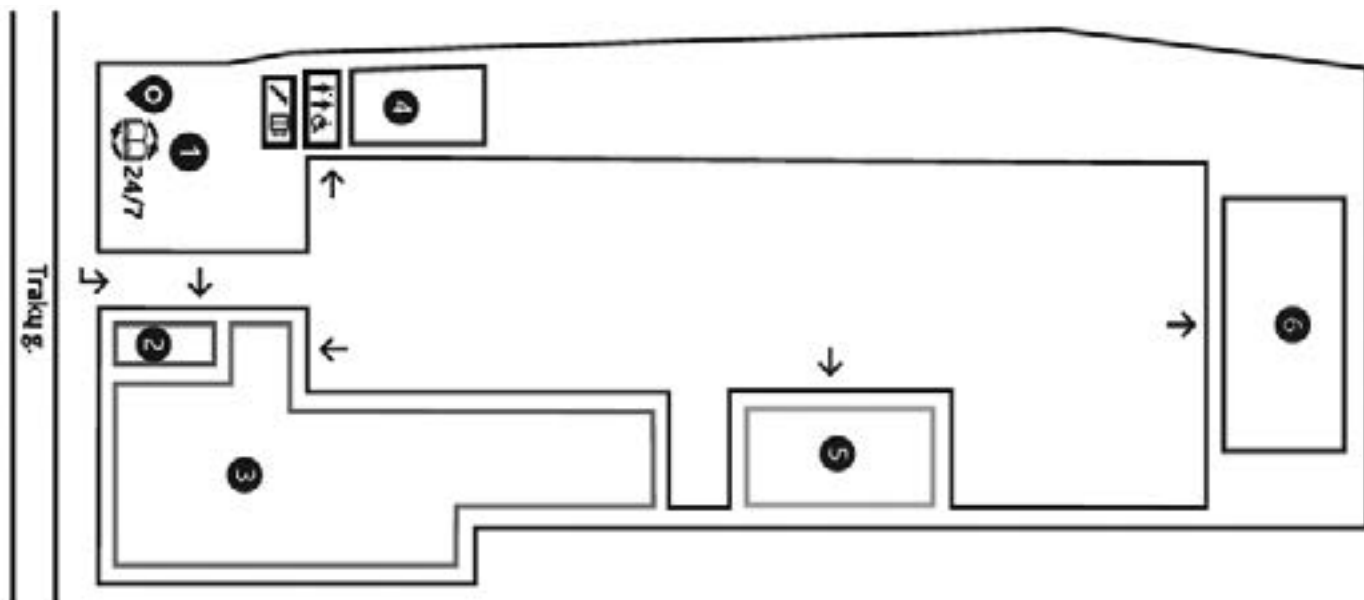

Keista vieta

Tai – koridorius Vaikų bibliotekoje. Vieni jį vadina trumpiausia Vilniaus gatve, kiti – tarpu tarp namų. Ant koridoriaus sienų puikuoja lentelės. Dešinėje pusėje – Trakų g. 12; kairėje – Trakų g. 10. Tikėtina, jog taip atsitiko dėl to, kad abiejų pastatų savininkė buvo Sofija Tiškevičienė. Matyt, tai buvo patogiausias kelias pereiti iš vieno pastato į kitą, net nesušlapus kojų. Šiame koridoriuje išlikęs ir įspūdingas sovietmečio taikomosios dekoratyvinės dailės pavyzdys – Audronės Skarbaliūtės–Glinskienės sukurtas dekoratyvinis keraminis pano.

Iš Vaikų bibliotekos kelionę po biblioteką galima tęsti... išėjus į bibliotekos kiemą.

Trakų 10 – Trakų 12

3 schema. Bibliotekos kiemas

1 Įėjimas į biblioteką iš Trakų gatvės; 2 Skaitykla–kavinė; 3 Vaikų biblioteka; 4 Mažoji salė; 5 Mokymo klasės; 6 Bibliotekos administracija

Bibliotekos kiemas

Gatvės ir kiemo pastatai supa uždara bibliotekos kiemą. Į jį patenka per arkinį įvažiavimą, kuris suformuotas greičiausiai XVIII a. pab. Abejose įvažiavimo pusėse – akmeniniai stulpeliai. Tik 2019 m. kiemas išsilaisvino iš kasinėjimų, tvorų, pastolių, sunkiosios technikos ir atsivėrė lankytojams, džiugindamas savo erdve. Vietoj kažkada augusios tuopos pasodintas šermukšnis. Jį architektė, projekto vadovė Irena Staniūnienė, pasirinko dėl dekoratyvumo ir gebėjimo keistis – žiedų pavasarį, žalumos vasarą, uogų raudonumo rudenį ir žiemą. Iš kiemo įeinama į bibliotekos administraciją (6), Vaikų biblioteką (3), Mažąją salę (4), Mokymų auditorijas (5). Kieme galima pastatyti dviračius, vasarą vyksta renginiai (koncertai, spektakliai, festivaliai ir t. t.).

Bibliotekos kiemas vakare

Sraigtiniai laiptai

Skaitykla kavinė (2 patalpa)

Yra bibliotekoje paslaptinių patalpų. Jas galima pamatyti specialių ekskursijų metu. Bibliotekos lankytojams jos dar nepažįstamos. Laukia savo laiko. Tokia yra ir skaitykla – kavinė, dekoruota šiltų atspalvių spalvomis, pritaikyta pailsėti su kavos puodeliu, pasidairyti į Trakų gatvę ar paskaityti naujausius žurnalus. Į šią patalpą galima įeiti iš arkos, vedančios į bibliotekos kiemą arba iš rūšio užlipti sraigtiniais laiptais. Tai dar viena bibliotekos sėkmės istorijų. Galimybė rūšio ir pirmo aukšto patalpas sujungti sraigtiniais laiptais atsirado dėl to, kad dar iki restauracijos šioje vietoje žiojėjo didelė skylė, tad beliko ją pritaikyti, taip sujungiant skirtingų amžių patalpas.

Skaityklos-kavinės lubos

Mokymų klasės (5 patalpa)

Bibliotekos kiemo rytinėje pusėje iš griuvėsių prikeltas vieno aukšto mūrinis pastatas. Praeityje – tai rūmų ledaunė (arba ledainė), kurioje buvo laikomi ledo luitai, tuo metu pakeisdavę mūsų naudojamus šaldytuvus. Dabar tai – bibliotekos mokymų klasės. Jose vyksta mokymai Vilniaus gyventojams bei Vilniaus ir Alytaus regiono bibliotekininkams. Pirmajame aukšte įkurta 30 darbo vietų, kurios mokymų metu gali tapti ir kompiuterizuotomis. Erdvė pritaikyta ir grupiniam darbui. Pastate yra ir mažesnė, penkiolikai žmonių pritaikyta auditorija. Į ją patenkama nusileidus į pastato rūšį. Kompiuterizuotos darbo vietos puikiai dera prie patalpoje išsaugotos mūrinės pusarkės, kuri, kaip spėjama yra buvusių valdų ribas skyrusios sienos dalis, datuojama XVIII pab. – XIX a. pr.

Arka

Mažoji salė (4 patalpa)

Tik įėjus į Bibliotekos kiemą kairėje pusėje pro įstiklintas arkose duris išvysime įėjimą į Mažąją salę. Tai vienas iš restauruotų bibliotekos rūšių, pritaikytų kameriniams renginiams. Dvi nedidelės patalpos supamos jaukių XIX a. sienų. Ant jų pakabinti liaudies menininko Vytauto Šibailos drožiniai Adomo Mickevičiaus poemos „Ponas Tadas“ motyvais. Salė gali būti rezervuojama.

Įėjimas į Mažąją salę

Bibliotekos administracijos pastatas

Bibliotekos administracija (6 patalpa)

2003 metais buvo atstatyta ir pritaikyta bibliotekos administracijai šiaurinė pastato dalis (čia rūmų laikais buvo arklidės ir karietinė). Žodis „atstatyta“ negali tiksliai apibūdinti to laiko pastato situacijos. Daugelio pertvarų nebebuvo, likusi ugniasienė, kuri ribojasi su grafų Oskierkų rūmų teritorija, bei dalis priekinio fasado. Sutvarkius pastatą, jame įsikūrė bibliotekos administracija bei Regiono bibliotekų metodikos ir vadybos centro darbuotojai. Pastatas neturėjo interjero detalių, todėl buvo papuoštas keramikės, krosnių restauratorės Aelitos Bielinytės keramikos darbais „Kai laikas teka šakomis“. Įkvėpimo jiems teikė gamta ir senamiesčio koklių raštai.

Vilniaus žydų viešoji biblioteka (Gedimino pr. 24)

2011 m. buvo priimtas sprendimas įsteigti Vilniaus žydų viešąją biblioteką kaip Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos struktūrinį padalinį. Šis projektas buvo įtrauktas į Holokausto aukomis tapusių gyventojų atminimo minėjimo 2011 m. planą. Biblioteka įsikūrė Vilniuje, Gedimino prospekto 24 name. Bibliotekos misija – skatinti Vilniaus bendruomenių tarpkultūrinį bendradarbiavimą, prisidėti prie šalies istorinio paveldo išsaugojimo ir žydų kultūros Lietuvoje tęstinumo. Biblioteka sukaupusi daugiau kaip 10 tūkstančių dokumentų lietuvių ir užsienio kalbomis.

Vilniaus žydų viešosios bibliotekos fondai

ANTROJI DALIS

ISTORIJS, KURIAS NORISI PAPASAKOTI

Trakų gatvė

Trakų gatvė – viena iš seniausių Vilniaus gatvių, susiformavusi XIV a., vedusi link Vilniaus miesto sienos Trakų vartų, niekada nekeitusi pavadinimo. Kartais ji buvo vadinama Senatorių gatve, nes būtent čia buvo įsikūrę ar turėjo savo turto žymūs Lietuvos didikai – Oginskiai, Radvilos, Tiškevičiai, Sulistrovskiai, Umiastovskiai, Karpiai ir daugelis kitų. Ši gatvė buvo viena pirmųjų išgrįsta akmenimis, jau XVI a. į namus mediniais vamzdžiais tekėjo Vingrių šaltinių vanduo. Didelę reikšmę gatvės vystymuisi turėjo čia įsikūrę pranciškonų vienuoliai. Jiems kadaise priklausė nemažas žemės sklypas tarp Lydos, Kėdainių ir Trakų gatvės. Vienuolynas turėjo savo jurisdikciją ir buvo lyg miestas mieste. Trakų gatvėje XIV a. viduryje stovėjo mūrinė bažnytelė. Pranciškonų vienuolynas garsėjo kaip savotiškas intelektualinis centras, čia buvo mokykla, spaustuvė, biblioteka, vienuoliai net rengė disputus, į kuriuos kvietė miestelėnus. Be to, pranciškonų vienuolynas buvo ir daugelio Trakų gatvėje stovėjusių pastatų gelbėtojas: kai savininkai nebeįstengdavo išlaikyti pastato, jį įsigydavo pranciškonai. Gatvė, kaip ir visas Vilnius, ne kartą buvo smarkiai niokotas gaisrų – 1655 m., 1748 m., 1749 m. Po gaisrų pastatai būdavo atstatomi, jau pakeitę tūrius, išvaizdą, priklausomybę. Keitėsi ne tik savininkai, keitėsi gatvės kryptis ir net numeracija. Taip įvyko po Antrojo pasaulinio karo, kai buvę neporiniai (1, 3, 5,...) tapo poriniais – 2, 4, 6, o skaičiavimas prasidėjo nuo Pylimo gatvės. XIX a. šiame kvartale buvo dideli žaliuojantys plotai, tačiau dabartinėje Trakų gatvėje žalumos telikę Pranciškonų vienuolyno teritorijoje. Gaisrai, Antrojo pasaulinio karo metai ir po jo atėjusi griovimo banga neatpažįstamai pakeitė Trakų gatvę. Kai kurių buvusių puikių pastatų, kaip pvz., Trakų g. 16 – buvę Karpių rūmai, XIX a. tam tikru laikotarpiu priklausę ir Tiškevičiams, o taip pat Trakų g. 13 numeriu pažymėtas pastatas, nebuvo pagailėta ir jie buvo arba visai nugriauti (Trakų g. 16) arba atstatytas tik gatvės fasadas (Trakų g. 13).

Sofija ir Juozapas Tiškevičiai. Otto van Bosch nuotrauka, daryta apie 1882–1885 m. Saugoma Kretingos muziejuje (KM P 6701)

Sofija ir Juozapas Tiškevičiai

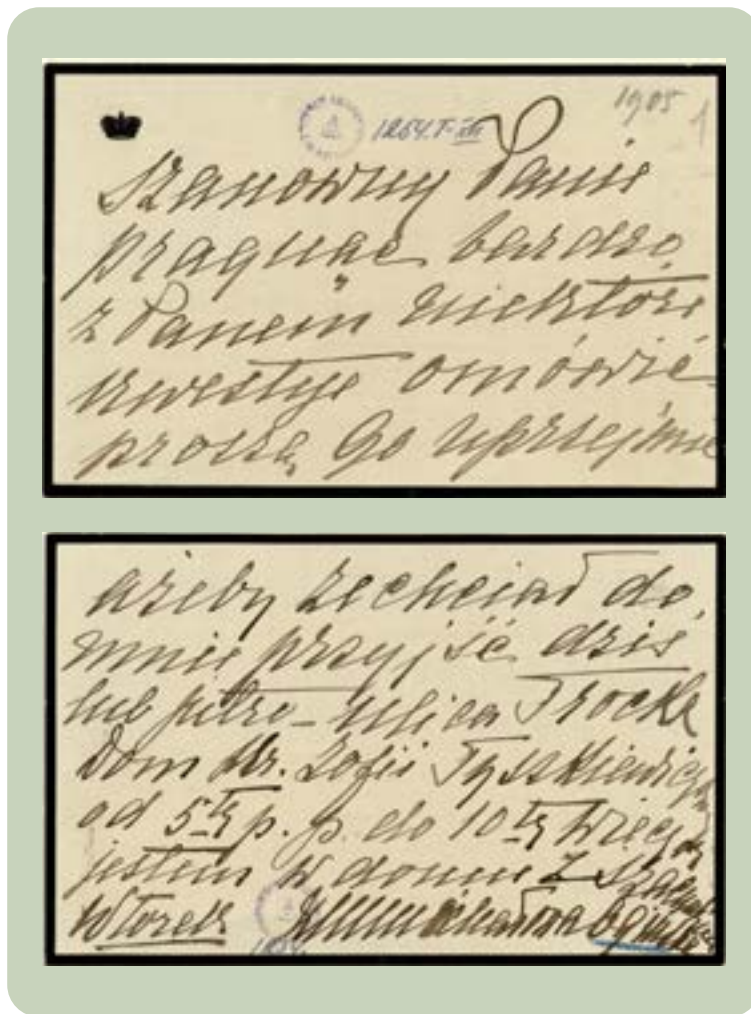
Grafų Tiškevičių giminės šaknys siekia XVI a., didžiausią politinę galią ši giminė įgijo XVII a., o turtinę – XIX a. Jų valdos plėtėsi Lentvaryje, Vokėje, Užutrakyje, Kretingoje, Palangoje, Astrave ir kitur. Juozapas Tiškevičius gimė 1835 m. Vokėje, 1860 m. vedė Sofiją Horvataitę, kartu jie susilaukė dvylikos vaikų, išaugino iš jų – aštuonis, o taip ir tris nesantuokinius Juozapo vaikus (jie paveldėjo pavardę, bet negalėjo pretenduoti į titulą ir palikimą). XIX a. viduryje (tikėtina, kad 1857 m.) Sofija įsigijo pastatus Vilniuje, Trakų gatvėje 10 ir 12. Tiškevičių tyrinėtojas Julius Kanarskas mano, kad būtent Trakų 10 adresu esantys rūmai buvo povestuvinė jaunavedžių rezidencija. Juozapas Tiškevičius tapęs Rusijos imperijos kariuomenės karininku buvo paskirtas į Vilniuje dislokuotą husarų pulką. Vėliau Tiškevičiai pasistatė rūmus Lentvaryje, gali būti, kad Vilniaus rūmuose pasirodydavo rečiau. Lentvariui tapus triukšmingu (pramonė, geležinkelis, pastovūs svečiai), Juozapas ir Sofija su šeima išsikėlė į Kretingoje esantį dvarą (įsigijo jį varžytinėse iš Gavrilo Zubovo). Pilnateisiu Kretingos dvaro savininku Juozapas Tiškevičius tapo 1875 m.

Grafas buvo pažangus to meto didikas. Jis dalį savo pajamų investavo į pramonę: Vilniuje įkūrė vario – ketaus liejyklą, Lentvaryje – vinių ir vie-

los fabriką, Palangoje – plytinę ir uostą, Kretingoje – pirmą elektrinę, kurios gaminama elektra apšvietė rūmų žimos sodą. Kretingos rūmuose taip pat įrengė ir pirmąją telefono liniją sujungusią Kretingos dvarą su Plungės ir Rietavo Oginskių dvarais. Mirė 1891 metais Kretingoje, kur ir palaidotas šeimos koplyčioje. Sofija po vyro mirties iki pat savosios 1919 m. nešiojo tamsius gedulo rūbus ir našlės šydą.

1915 metais Sofija Tiškevičienė paliko pastatą Vilniuje, Trakų 10, savo vaikaičiams, o Trakų 12 užrašė dukrai Marijai Tiškevičiūtei. Šiame pastate buvo įsikūrusi Sofijos Tiškevičienės senelių prieglauda. Sofija nuolat rūpinosi elgetomis ir varguoliais, prie Kretingos dvaro įkūrė ir išlaikė našlaičių, invalidų ir senelių prieglaudą. 1940 m. pastatas Vilniuje, Trakų 12 buvo nacionalizuotas, prieglauda uždaryta. 1899 m. grafiene Sofija Tiškevičienė buvo grupėje asmenų pasiūliusių Vilniuje kurti greitosios medicinos pagalbos stotį.

Nors nėra tikslų žinių, kuriuose butuose gyveno Tiškevičiai, kai atvažiuodavo į Vilnių, iš rastų dokumentų galima suprasti, kad jų namai Vilniuje buvo svarbūs. Kaip liudijimą pateikiame Lietuvos Mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje esantį dokumentą – 1905 metais Marijos Oginskienės rašytą laišką Tadui Vrublevskiui, kuriame prašoma atvykti į Sofijos Tiškevičienės namus Trakų gatvėje.

Marijos Oginskienės laiškas Tadui Vrublevskiui

Trumpa bibliotekos istorija

1950 m. Lietuvoje įvyko administracinis teritorinis pertvarkymas ir buvo įkurtos keturios sritys: Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Vilniaus. Vilniaus sritis apėmė rytinę Lietuvos dalį. Tais pačiais metais buvo įkurtos ir keturios sritinės bibliotekos. Pagrindiniai jų uždaviniai buvo: kaupti fondą, aptarnauti gyventojus literatūra ir bibliografinė informacija, dalyvauti srities „statyboje“, dalyvauti moksliniame darbe, vystyti bibliotekininkystės mokslą (propaganda ir ideologiniai aspektai tuo metu buvo savaime suprantami).

Pirmasis bibliotekos direktorius Leonas Vildžiūnas yra laikomas formaliai paskirtu. Pirmasis neformalus direktorius Petras Ciunis (1898–1971) bibliotekai vadovavo nuo 1950 m. iki 1964 m. Vėliau bibliotekai vadovavo: Algis Lingė, Vytautas Rimša, Liuda Pagirienė, Elvyda Skuodytė, Petras Zurlys. Nuo 2019 m. pradžios bibliotekai vadovauja Emilija Banionytė.

Pradžią nebuvo lengva, profesionalių bibliotekininkų beveik nebuvo, iš pradžių bibliotekoje bibliotekinį išsilavinimą turėjo vienintelė direktoriaus pavaduotoja Lija Kisina, o biblioteka turėjo ne tik pati organizuoti praktinį bibliotekinį darbą, bet ir vesti teorinius užsiėmimus srities bibliotekininkams. Laikui einant, biblioteką papildė Vilniaus kultūros mokyklos bei Vilniaus universiteto auklėtiniai, baigę bibliotekininkystės ir bibliografijos studijas.

1953 metais panaikinus sritis, biblioteka tapo Vilniaus miesto viešąja biblioteka, tačiau funkcijos išliko tos pačios. Vėliau žodis „viešoji“ išbraukiamas.

1955 m. poeto romantiko Adomo Mickevičiaus šimtųjų mirties metinių proga bibliotekai suteiktas poeto vardas. Nuo to laiko biblioteka vykdo Mickevičianios veiklas.

Biblioteka ir jos skaitytojai gyveno nuolatinių remontų sąlygomis, tačiau buvo ir yra mėgstama Vilniaus gyventojų ir atvykusių mokytis į Vilnių studentų. Tai lėmė ne tik puiki vieta Senamiestyje, bet ir bibliotekos administracijos bei darbuotojų pastangos komplektuoti aktualius leidinius, atviri fondai bei galimybė skolintis į namus reikalingas knygas, o taip pat puošti bibliotekos interjerą meno kūriniais.

XX a. devintame dešimtmėčio pabaigoje biblioteka atsirado įvykių sūkuryje. 1987 m. gesinant gaisrą kaimyniniame pastate buvo užpiltas Bibliotekos meno fondas. 1988 m., pradėjus ruošti bibliotekos rekonstrukcijos projektą kilo didelė protestų banga dėl senamiesčio naikinimo, situacija buvo ištaisyta, pakeitus projekto autorių ir pakoregavus patį projektą. Tuo metu bibliotekos fondai buvo iškraustyti ir iš Panerių koplyčios, kurioje daugiau kaip dešimt metų buvo laikoma bibliotekos periodika. Be to, tais pačiais metais Biblioteka vos netapo Tautų drau-

gystės biblioteka, kurioje galėjo nelikti vietos knygoms ir kitiems leidiniams lietuvių kalba.

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas 1990 m. į Lietuvos bibliotekas atnešė laisvės vėjus, keitėsi požiūris į fondų turinį, bibliotekos misiją. Biblioteka pradėjo gauti privalomąjį spaudos egzempliorių, planavo gražią būtį, bet prasidėjusi SSSR blokada pristabdė visos Lietuvos ūkio plėtrą, ir biblioteka netruko tai pajusti.

1995 m. biblioteka reorganizuota į apskrities biblioteką.

Kaip besikeitė bibliotekos pavadinimas, kieno pavaldume ji buvo, pagrindiniai tikslai išliko tie patys: prisidėti prie informacinės ir žinių visuomenės plėtros, puoselėti demokratiją, minties laisves, kaupti, išsaugoti ir sudaryti galimybes pažinti kultūros paveldą, koordinuoti nustatytoje teritorijoje (Vilniaus ir Alytaus apskrityse) veikiančių viešųjų ir mokyklų bibliotekų plėtrą.

Bibliotekos virsmas: Retų leidinių skaityklos lubos prieš rekonstrukciją ir dabar, po rekonstrukcijos

Biblioteka ir teatro mūza

Ši istorija... apie teatrą. Istorija kaip gairus vėjas, atnešantis juoką, praskaidrinantis dieną. Norisi papasakoti apie Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos darbuotojų visuomeninį gyvenimą. Biblioteka, gyvuojanti jau septyniasdešimt metų, turėjo ir tebeturi ne vieną tradiciją. Kelionės po Lietuvą, jos miestus ir miestelius, miškus (grybai, uogos), užsienio šalis. Noras pamatyti, pabūti kartu ne tik darbo vietoje, noras pasidžiaugti asmeniniais ir darbiniais pasiekimais. Geriausių metų bibliotekinių rinkimai vyksta nuo 1995 m., darbo jubiliejai prisimenami nuo XX a. aštunto dešimtmečio. Bet bibliotekoje gimė ir gyvavo teatras.

Bibliotekoje beveik visi prisilietę prie šio reiškinio. Kiekvienas kitaip – kas džiaugėsi juo kaip žiūrovas, kitus teatro mūzos ilgam įtraukė į savo pinkles. Jie prisilietė prie paties teatro kūrimo – rašė scenarijus, režisavo, kūrė dekoracijas ar vaidino.

Bibliotekos teatro istorija pakankamai ilga. O rašyti ją ne taip ir paprasta. Dalis teatro kūrėjų jau išėję iš bibliotekos, kai kas ir iš gyvenimo, daug kas užsimiršę, neišlikę ir kai kurių scenarijų.

1979 metais buvo suvaidintas pirmasis spektaklis „Variacijos Šekspyro tema“. Šio spektaklio sumanytoja – tuometinio Vaikų literatūros skyriaus vedėja Rytė Janauskaitė. Pasitelkusi į pagalbą patį Vilhelmą Šekspyrą, ji parodė, kokios tragedijos vyksta Adomo Mickevičiaus bibliotekoje – nuolat pykstasi skyriai, besipriešindama naujai tarybinei klasifikacijai, miršta Ofelija. Beveik visi spektakliai atspindėdavo bibliotekos gyvenimo peripetijas, buvo suprantami, artimi, todėl labai laukiami.

Akimirkos iš teatro spektaklių

Dažniausia spektakliai buvo rengiami tradicinių švenčių proga – per bibliotekos darbuotojų darbo jubiliejams skirtas šventes, kovo 8-ąją, bibliotekos ar jos vadovų, darbuotojų jubiliejus, naujų skyrių ar patalpų atidarymus ir t. t. Vėliau pradėta teatralizuotai švęsti Užgavėnes, beveik visos svarbesnės datos – asmeninės ar visuomeninės būdavo pažymimos nedidelėmis scenelėmis. Teatras keitėsi – tai buvo ir „Vaidilučių teatras“, ir „Senamiesčio orakulo“ teatro trupė, 1982 m. remonto metu gimė „Koridoriaus teatras“, dainuojančios bibliotekos darbuotojos subūrė ansamblį „Nakčižibis“, 1998 metais gimė kūrybinga ir šmaikšti teatro trupė „UAB ReMaDa“ (**Reda Steniulienė**, **Marytė Šriubšienė**, **Dalia Stanevičienė**)... Mainėsi pavadinimai, scenarijai, režisieriai ir aktoriai, bet išliko idėja – kurti džiaugsmą.

Kas gi kūrė ir kuria bibliotekos teatrą? Tai, visų pirma, scenarijai. Tarp jų – buvusi Meno skyriaus vedėja Rytė Janauskaitė, bibliotekos direktoriaus pavaduotoja Elvyda Skuodytė, buvusi Skaityklos vedėja Tamara Grinkevičienė, metodininkas Vitalius Zaikauskas, vėliau – Meno skyriaus vedėja Asta Kazakevičiūtė, Informacinių technologijų skyriaus vedėja Erika Makauskienė ir kt., dar vėliau – Skaitytojų aptarnavimo centro vadovė Aldona Jeleniauskiene, Regiono bibliotekų metodikos ir vadybos centro vadovė Laura Juchnevič. Beje, yra scenarijų, kurie buvo ne vieno kolektyvo nario kūrinys. Parašius scenarijų, jis kisdavo repeticijų metu, kai kartu dirbdavo režisieriai ir aktoriai. Todėl net ir scenarijai, be abejo, negali atspindėti to vaizdo, kurį išvysdavo žiūrovai.

Publika būdavo įtraukiama į spektaklius, kartais tapdavo jo dalimi – tekdavo atsakyti į klausimus, atlikti užduotis.

Bet labiausia visiems patikdavo kiekvienam individualiai pritaikyti tekstai. Gaila, bet išliko ne visi tekstai, todėl pristatome žinomus, įspūdingus spektaklius.

Rytė Janauskaitė sukūrė spektaklius „Variacijos Šekspyro tema“ (1979), „Bibliotekininkystė amžių vingiuose“ (1981), „Mūzų triumfas arba neturėjo boba bėdos“ (1982, skirta Meno skyriaus įkurtuvėms), „Literatūros apžvalga“ (1986), Elvyda Skuodytė – „Streskonferencija“ (1990), „Arabiškas vakaras“ (2001, kartu su Erika Makauskiene); Asta Kazakevičiūtė–Bankauskienė „Olimpo tuštėjimo metas: vieno ilgo veiksmo antikinė drama“ (1999), „Kaip veterana mohikanus gelbėjo arba įstabilioji ir džiugioji dviejų tautų draugystės istorija“ (2004), „Graikiška pelėdiados dvasia“, „Renesanso vėjai bibliotekoje“ (2005 m.), bibliotekos 50-mečiui skirtą scenarijų, „Te būna palaiminta penkiasdešimties metų šviesa“ (2005, bibliotekos 55 metų jubiliejaus ir 50 metų Adomo Mickevičiaus vardo suteikimo bibliotekai jubiliejaus pažymėjimas), „Bibliotekos vaiduokliai: trijų dalių šurpi istorija“ (2006 m.). Aldona Jeleniauskienė sukūrė bibliotekos 60-mečiui skirtą vakaro scenarijų „Svečiuose pas grafiene Vilgotską“ (2010), scenarijų 2009 m. bibliotekos geriausio bibliotekininko konkursui, naujametiniam vakarui „Tarmių gatvė“, Laura Juchnevič parašė 2014 m. Bibliotekos geriausio bibliotekininko apdovanojimui skirtą spektaklį.

Kiek vaidmenų buvo sukurta bibliotekoje? Kai kuriuose spektakliuose jų būdavo apie dešimt. Tad drąsiai galime teigti, kad daugiau kaip šimtas. Šekspyro herojai Kapulečiai, Montekiai, Romeo ir Džiuljeta, Hamletas, Otelas, Ofelija bei Dezdemona.

Žinoma, Adomas Mickevičius ir Marilė. Bibliotekos personalijos: skaitytojai, bibliotekininkės, bibliografės, metodininkės. Žymūs dainininkai, politikai, žurnalistai, grafiene, knygų personažai: Šerlokas Holmsas, Don Kichotas, Karmen, Ana Karenina; Olimpo dievai, likimo deivės, indėnai, budeliai ir aukos, vaiduokliai, traukiniai ir net pelės. Šiuos vaidmenis kūrė bibliotekos darbuotojai ir jų šeimos nariai, bibliotekos bičiuliai. Scenoje pasirodydavo Rita Paliukaitė–Medeckienė, Violeta Kalneva, Česlovas Šileris, Vitalius Zaikauskas, buvusios bibliotekos direktoriaus pavaduotojos Dalia Stanevičienė ir Elvyda Skuodytė, Tamara Grinkevičienė, Daiva Slavinskienė, Svetlana Charsika, Reda Steniulienė, Marytė Šriubšienė, Virginija Gudelevičiūtė. Prisijungdavo ir bibliotekos bičiuliai – Hugo Viktoras Parulskis, Jonas Gaižauskas, Jonas Varnas, Kai kurie buvo pastovūs teatro aktoriai, kiti sukūrė vieną kitą, bet labai ryškų vaidmenį. Tokie yra Galinos Ratkevičienės Ala Pugačiova, Petro Zurlio Dzeusas ir Vaiduoklių vadas. XXI amžiuje prisidėjęs prie teatro jaunimas – Karolina Šutova, Gerda Putnaitė, Violeta Giegytė, Monika Stonkuvienė, Julija Charsika, Renata Tyško, Artūras Žiuškas – atvertė naują bibliotekos teatro puslapį. Vienas įstabiųjų duetų – Dovilė Marčinskaitė ir Jūratė Skulskytė, rodos, buvo sutvertos vaidinti kartu – jų sukurtas Juodojo ir Baltojo bibliotekininko duetas nepaliko abejingo, kaip ir Amūras su Kupidonu. O kokia scenoje būdavo Erika Makauskienė, nieks neprilygo jos Šamanui, Retorikos dėstytoji ar Skautų vadui.

Ir norisi tikėtis, kad spektaklių ir aplodismentų dar bus – Mūzos dabar tiesiog ilsisi...

Bibliotekos interjero puošmenos – krosnys

Reprezentaciniuose istoriniuose pastatuose keraminės dekoratyvių koklių krosnys gali suteikti nemažai istorinių žinių apie savininkų skonius, socialinę padėtį ir turtines galimybes, o taip pat ir apie to meto technikos plėtrą. Bibliotekos pastate išlikę ir restauruoti 13 krosnių. Krosnys restauruotos skirtingais laikotarpiais – 1997–2018 metais. Išlikę trijų tipų krosnys ir krosnys – šildomosios sienelės: baltų koklių, baltų koklių su terakotinėmis karūnomis ir karnizais, o taip pat dvi spalvota glazūra dengtos krosnys – žalia ir ruda. Būtent apie šias krosnis sakoma, jog jos žymiai brangesnės nei baltos. Todėl galima daryti išvadą, jog III aukšte buvusiame bute gyveno labiau pasiturintys rūmų gyventojai, kurie galėjo sau leisti įsigyti brangesnių koklių krosnis. Visos pastate esančios krosnys pastatytos XIX a. antroje pusėje – XX a. pirmoje pusėje. Gali būti, kad kai kurios vėliau perstatytos į kitą vietą nei buvo. Mat yra žinomas faktas, kad pastato savininkė Sofija Tiškevičienė buvo pakankamai demokratiška ir leido pastato nuomininkams daryti įvairias rekonstrukcijas.

Krosnys bibliotekoje yra interjero detalės, jos negali būti naudojamos šildymui. Per beveik dešimt metų krosnių restauravimo laikotarpį buvo atliktas milžiniškas krosnių atkūrimo darbas: pašalinti koklių skilimai, atstatytos sunykusios terakotos detalės, pašalintos neautentiškos metalo orkaitės, atkurti pelenų valymo dangteliai ir pan. Šių darbų metu nustatyta, jog bibliotekos pastate esančių krosnių kokliai pagaminti įvairiuose koklių fabrikuose, identifikuoti fabrikai iš Rusijos, Baltarusijos ir Lenkijos teritorijų, o taip pat ir keturios vietinių meistrų A. Mereino ir E. Libo fabriko krosnys. Nustatyti net devyni koklių gamintojai.

Bibliotekos krosnys ir jų detalės

Senieji leidiniai bibliotekoje

Biblioteka ir XXI amžius

Kai pasaulis taip skuba keistis, bibliotekoms prie šio ritmo tenka prisitaikyti vis greičiau. Šiuolaikinis žmogus dažnai visą informaciją nori gauti vienu klavišo paspaudimu. Bibliotekos jau seniai nebe tik knygų ir periodinių leidinių saugyklos. Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka savo misija laiko patrauklios aplinkos pažinimui ir atradimų įprasminimui kūrimą. Su šūkiu „Suteikti atradimams prasmę“, biblioteka kviečia ateiti skaityti, pamatyti, išgirsti, ieškoti, kurti. Biblioteka vystosi kaip informacijos masyvas, skaitymo namai, kultūros ir saviraiškos sala. Pagrindinės vertybės, kurias puoselėja biblioteka, tai bendruomeniškumas ir pilietiškumas, modernios idėjos, išraiškos ir asmens laisvė, nuolatinis ugdymasis. Knygos į namus, darbas prie kompiuterio, parodos bibliotekos patalpose, edukaciniai užsiėmimai, ekskursijos, paskaitos, koncertai, spektakliai, Skaitymo festivaliai, virtualūs skaitmeniniai produktai – tokia šiuolaikinė Adomo Mickevičiaus biblioteka.

Bibliotekoje dera praeitis, dabartis ir ateitis. Tai, ir pastatas su savo istorine aura, ir bibliotekos veiklos. Daugiau kaip 430 tūkstančių dokumentų fondas (knygos, periodika, natos, kartografiniai, vaizdiniai, garso ir vaizdo įrašai, žaidimai) kiekvienais metais pasipildo naujais aktualiais leidiniais. Bendrasis fondas yra plačiajai skaitytojų auditorijai skirta VAVB fondo dalis, kurioje kaupiami įvairių rūšių dokumentai įvairiose laikmenose, įvairių mokslo ir žinijos sričių moksliniai, mokomieji ir mokslo populiarieji leidiniai bei grožinė literatūra lietuvių ir užsienio kalbomis. Bendrąjį fondą sudaro dvi dalys: fondas, skirtas suaugusiems bibliotekos lankytojams, ir Vaikų bibliotekos fondas, skirtas vaikams ir paaugliams iki 16 metų. Biblioteka sukaupusi puikų

Turtingi bibliotekos fondai

meno leidinių fondą, skaitytojams siūlomi ir netradiciniai dokumentai, žemėlapiai, žaidimai ar vinilinės plokštelės.

Biblioteka kaupia specialiąsias ir atminties kolekcijas, kurios padeda pažinti, suvokti pasaulio kultūrą ir paveldo svarbą. Atminties kolekcijose kaupiami ir saugomi šalies kultūrai išliekamąją vertę turintys publikuoti ir nepublikuoti dokumentai bei bibliotekai ir Vilniaus regionui aktualūs dokumentai: sudaromas Mickevičianų fondas, Regioninis fondas, Retų leidinių fondas (jame išskirti keli teminiai rinkiniai). Specialiosiose kolekcijose kaupiami garso ir vaizdo dokumentai, atskirų šalių ir tautų istoriją bei kultūrą pristatantys leidiniai: Atviros Lietuvos fondo kolekcija, Austrių literatūros fondas, Šveicarų literatūros fondas, Lichtenšteino kunigaikštystės literatūros fondas, Šanchajaus kolekcija, Vilniaus žydų viešosios bibliotekos fondas, Kazachstano poeto Abajaus Kunanbajuly kolekcija.

Biblioteka, tapusi bendruomenės skaitmeninio raštingumo ugdymo centru, tikisi tapti ir regioniniu skaitmeninio centru. Bibliotekos darbuotojai dalyvauja projekte „Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės plėtra“. Biblioteka yra 5-ųjų Alytaus apskrities ir 8-ųjų Vilniaus apskrities savivaldybių viešųjų ir mokyklų bibliotekų metodikos centras, teikia joms profesinę pagalbą (konsultavimas, mokymai, tyrimai ir analizės), bendradarbiauja su Vilniaus regiono bibliotekomis ir jų filialais, dalijantis informacijos ištekliais, organizuojant ir įgyvendinant bendrus projektus bei renginius.

Bibliotekos darbuotojai kiekvienais metais pristato naujas paslaugas, kuria parodas, kolekcijų pristatymus, su pažindina su bibliotekos fondais, ruošia leidinius. Dar 1981 m. išleista bibliografinė rodyklė „Adomas Mickevičius“, kuriai A. Mickevičiaus kūriniių ir literatūros apie jį bibliografiją sudarė Kazimiera Šiaudininė, 2000 m. – leidinys skirtas penkiasdešimtmečiui „Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešajai bibliotekai – 50“ (sudarytoja Zita Tiukšienė). 2010 metais pasirodė Vytauto Rimšos parengta „Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos istorijos“ pirmoji dalis. Vilniaus pažinimui skirtų knygų lentyną papildė puiki Zitos Tiukšienės ir Nijolės Sisaitės sudaryta, autorių kolektyvo parengta knyga „Pasižvalgymai po Vilnių: miesto mikrorajonai“ (2015). 2017 m. buvo išleistas komandinis stalo žaidimas tokiu pačiu pavadinimu (autorės Giedrė Narbutaitė, Justina Juciūtė).

Nuo 2008 m. biblioteka kartu su kitomis Vilniaus apskrities bibliotekomis pradėjo kurti kraštotyrinės informacijos interneto svetainę „Vilnijos vartai“ (www.vilnijosvartai.lt). 2020 m. pavasarį pristatyta bibliotekos sukurta svetainė „Bičių korys. Bendruomenių kraštotyra“ (<https://bendruomeniukrastotyra.lt>). Tai svetainė, kurioje savo atsiminimais, pasakojimais, nuotraukomis gali dalintis kiekvienas norintis pažinti savo kraštą, šeimą, giminę, bendrauti. Ši svetainė – tarptautinio bendradarbiavimo rezultatas. Biblioteka aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje, rengia tyrimus, mokymus.

Tradicinis bibliotekos Skaitymo festivalis (2018 m.)

Summary

This year, Vilnius County Adomas Mickevičius Public Library, founded in 1950, is celebrating its 70th anniversary. This guide presents a brief history of the library and its building, overviewing the past and the present. In 2003 the library building (Trakų st. 10) was included into the Register of Culture Values of the Republic of Lithuania as the Palace of Sofija and Juozapas Tiškevičiai. In 2019, after many years of reconstruction, the historic building opened its previously unseen spaces to the public, creating an opportunity for visitors to discover how the building transformed between the 18th to 21st centuries, as well as to use the new library services. To find out more about the library and its history, please take a look at our English guide:

<https://amb.lt/data/public/uploads/2020/01/library-guide-cs6-en-v2.pdf>

Vilniuser öffentliche Adomas Mickevičius Kreisbibliothek, gegründet im Jahre 1950, feiert dieses Jahr ihr 70. Jubiläum. In der Publikation wird kurze Geschichte der Bibliothek sowie der Gebäude der Bibliothek vorgestellt, die Vergangenheit und die Gegenwart erzählt. Im Jahre 2003 wurde das Gebäude der Bibliothek ins Register des Kulturerbes Litauens als Palast von Sofija und Juozas Tiškevičiai eingetragen. Im Jahre 2019, nach der langjährigen Rekonstruktion, eröffnete das historische Gebäude die früher von den Besuchern unbesichtigten Räumlichkeiten, erweiterte die Möglichkeiten, die Veränderung des Gebäudes von 18. bis 21. Jahrhundert kennenzulernen sowie neue Dienstleistungen in Anspruch zu nehmen. Wenn Sie über die Bibliothek mehr erfahren möchten, können Sie den Leitfaden durch die Bibliothek lesen:

<https://amb.lt/data/public/uploads/2020/01/library-guide-cs6-de-v2.pdf>

Powołana w 1950 r. Biblioteka Publiczna Powiatu Wileńskiego im. Adama Mickiewicza w tym roku obchodzi 70-ą rocznicę założenia. Publikacja krótko zarysowuje historię biblioteki i budynków ją mieszczących, przedstawia jej przeszłość oraz teraźniejszość. W roku 2003 gmach biblioteki (Trakę 10) trafił do rejestru Dziedzictwa kultury Litwy jako pałac Zofii i Józefa Tyszkiewiczów. W 2019 r., po trwającej długie lata rekonstrukcji, historyczny budynek otworzył przed gośćmi biblioteki niewidziane wcześniej pomieszczenia, co pozwoliło zapoznać się ze zmianami zaszłyimi w budynku na przeciągu XVIII-XXI w., oraz umożliwiło korzystanie z nowych usług. Więcej informacji można znaleźć w przewodniku po bibliotece w języku polskim:

<https://amb.lt/data/public/uploads/2020/01/library-guide-2020-pl-cs6-v2.pdf>

Основанная в 1950 г. Вильнюсская окружная публичная библиотека им. Адама Мицкевича в этом году празднует юбилей 70-летия. Публикация знакомит с краткой историей библиотеки и зданий ее вмещающих, рассказывает о ее прошлом и настоящем. В 2003 г. здание библиотеки (Траку 10) было внесено в список культурных ценностей Литвы как дворец Софии и Юозаса Тишкавичюсов. В 2019 г., после многолетней реконструкции, историческое здание открыло перед посетителями библиотеки ранее недоступные помещения, что позволило ближе познакомиться с переменами происходившими в нем в XVIII-XXI веках, пользоваться новыми услугами. Больше информации можно найти в путеводителе по библиотеке на русском языке:

<https://amb.lt/data/public/uploads/2020/01/library-guide-2020-ru-cs6-v2.pdf>

Asta Kazakevičiūtė–Bankauskienė

VADOVAS
po Adomo Mickevičiaus
biblioteką

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus biblioteka
Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmuose

Nuotraukų autorė *Tatjana Grigorčenkienė*.
Nuotraukos 10, 12 ir 77 puslapiuose – iš bibliotekos archyvo,
62 puslapyje – *Otto van Bosch* nuotrauka.

Formatas 60×90/12, 11 apsk. leid. I.
Parengė spaudai ir išleido leidykla „Žara“, a. d. 2699, LT–03007 Vilnius
Tel./faks.: (8–5) 272 91 17. El. paštas: info@zara.lt
Interneto svetainė: www.žara.lt
Spausdino UAB „Regrafas“, Piliakalnio g, 3, LT–46224 Kaunas

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji

biblioteka, Trakų g. 10, Vilnius LT-01132

Tel. +370 5 2625570

El. p. info@amb.lt

Interneto svetainė www.amb.lt

[A.Mickeviciaus.viesoji.biblioteka](https://www.facebook.com/A.Mickeviciaus.viesoji.biblioteka)

[@mickeviciaus_biblioteka](https://www.instagram.com/mickeviciaus_biblioteka)

Skaitytojų aptarnavimo laikas

Rugsėjis–birželis: pirmadienis–šeštadienis 11–19 val.

Liepa–rugpjūtis: pirmadienis–penktadienis 11–19 val.

Informacija

suaugusiųjų: tel. +370 5 261 0774)

El. p. registracija@amb.lt

vaikų:

tel. +370 5 261 6763

El. p. vaikai@amb.lt

Knygų ir kitų dokumentų grąžinimo termino pratęsimas

Tel. +370 5 261 9809

El. p. abonementas@amb.lt

Vilniaus žydų viešosios bibliotekos darbo laikas

(Gedimino pr. 24)

Pirmadienis–penktadienis 11–18 val.

Informacija

Tel. +370 5 219 7748

El. p. info@vilnius-jewish-public-library.com

